

<p>◆ חולקים-disputants ◊ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review < מובאה של פסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story ■ מירא-statement ♣ קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראיה-proof</p>	<p>מקרא-key:</p>
--	------------------

פסחים-ערבי פסחים	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ	צט:
ערבי פסחים סמוך למנחה לא יאכל אדם עד שתחשך.													צט:
אפילו עני שבישראל לא יאכל עד שיסב.													צט:
ולא יפחתו לו מארבע כוסות של יין, ואפילו מן התמחוי.													צט:
מאי איריא ערבי פסחים? אפילו ערבי שבתות וימים טובים נמי													צט:
לא יאכל אדם בערבי שבתות וימים טובים מן המנחה ולמעלה, כדי שיכנס לשבת כשהוא תאוה, דברי רבי יהודה.	דתניא: [רבי יהודה]												צט:
אוכל והולך עד שתחשך.	רבי יוסי												צט:
לא צריכא אלא לרבי יוסי	רב הונא:												צט:
אוכל והולך עד שתחשך	דאמר: [רבי יוסי]												צט:
הני מילי - בערבי שבתות וימים טובים, אבל בערב הפסח, משום חיובא דמצה - מודה.													צט:
אפילו תימא רבי יהודה, התם בערבי שבתות וימים טובים - מן המנחה ולמעלה הוא דאסיר, סמוך למנחה - שרי. אבל בערב הפסח, אפילו סמוך למנחה - נמי אסור.	רב פפא:												צט:
ובערב שבת סמוך למנחה שרי?													צט:
לא יאכל אדם בערב שבת וימים טובים מתשע שעות ולמעלה, כדי שיכנס לשבת כשהוא תאוה, דברי רבי יהודה	והתניא: [רבי יהודה]												צט:
אוכל והולך עד שתחשך	רבי יוסי:												צט:
מאן לימא לן דמתרצתא היא? דילמא משבשתא היא?	מר זוטרא:												צט:
אנא איקלעי לפירקיה דרב פנחס בריה דרב אמי, וקם תנא ותני קמיה, וקיבלה מיניה.	אמר ליה מרימר, ואיתימא רב יימר:												ק.
אי הכי קשיא													ק.
אלא: מחזורתא כדרב הונא.													ק.
ולרב הונא מי ניחא?													ק.
הלכה כרבי יהודה בערב הפסח, והלכה כרבי יוסי בערב שבת.	האמר רבי ירמיה והאמר רבי יוחנן, ואיתימא אמר רבי אבהו אמר רבי יוסי בר רבי חנינא:												ק.
הלכה כרבי יהודה בערב הפסח - מכלל דפליג רבי יוסי בתרווייהו													ק.
לא, הלכה - מכלל דפליגי בהפסקה.													ק.
מפסיקין לשבתות, דברי רבי יהודה.	דתניא: [רבי יהודה]												ק.
אין מפסיקין.	רבי יוסי:												ק.
ומעשה ברבן שמעון בן גמליאל ורבי יהודה ורבי יוסי שהיו מסובין בעכו, וקדש עליהם היום.													ק.
ברבי, רצונך נפסיק, וניחוש לדברי יהודה חברינו?	אמר לו רבן שמעון בן גמליאל לרבי יוסי:												ק.
בכל יום ויום אתה מחבב דבריי לפני רבי יהודה, ועכשיו אתה מחבב דברי רבי יהודה בפני, (אסתר ז) הגם לכבוש את המלכה עמי בבית?	אמר לו: [רבי יוסי]												ק.
אם כן לא נפסיק, שמא יראו התלמידים, ויקבעו הלכה לדורות.	אמר לו: [רשב"ג]												ק.
לא זזו משום עד שקבעו הלכה כרבי יוסי.	אמרו:												ק.

<p>◆ חולקים-disputants ◇ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review < מובאה של פיסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ? קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראיה-proof</p>
--	--

מקרא-key:

פסחים-ערבי פסחים	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ
אין הלכה לא כרבי יהודה ולא כרבי יוסי, אלא: פורס מפה ומקדש.	רב יהודה אמר שמואל:											◇
איני?		?										
כשם שמפסיקין לקידוש כך מפסיקין להבדלה.	והא אמר רב תחליפא בר אבדימי אמר שמואל:											◇
מאי מפסיקין? לאו לעקירת שולחן?		?										
לא, למפה.		!										◇
רבה בר רב הונא איקלע לבי ריש גלותא. אייתו תכא קמיה, פרס מפה וקידש.		○										
(ושוין) שאין מביאין את השולחן אלא אם כן קידש, ואם הביא - פורס מפה ומקדש.	תניא גמי הכי:	■										
שוין שאין מתחילין	תני חדא:											◇
שוין שמתחילין	ותניא אידך:											◇
בשלמא הא דתניא שוין שאין מתחילין - משכחת לה בערב הפסח. אלא הא דתניא שוין שמתחילין - אימת?												◇
אי נימא בערב שבת												!
הא מיפלג פליגי?												?
לא קשיא כאן - קודם תשעה, כאן - לאחר תשעה.												!
אותם בני אדם שקידשו בבית הכנסת. אמר רב: ידי יין - לא יצאו, ידי קידוש - יצאו.	[רב]											◇
אף ידי קידוש לא יצאו.	שמואל:											◇
אלא לרב, למה ליה לקדושי בביתה?												?
כדי להוציא בניו ובני ביתו.												!
ושמואל, למה לי לקדושי בני כנישתא?												?
לאפוקי אורחים ידי חובתן, דאכלו ושתו וגנו בני כנישתא.												!
ואזדא שמואל לטעמיה												■
אין קידוש אלא במקום סעודה.	דאמר שמואל:											◇
סבור מינה: הגי מילי - מבית לבית, אבל במקום למקום בחד ביתא - לא.												■
זימנן סגי אין הוה קאימנא קמיה דשמואל, ונחית מאיגרא לארעא, והדר מקדש.	אמר להו רב ענן בר תחליפא:											◇
אין קידוש אלא במקום סעודה.	ואף רב הונא סבר:											◇
דרב הונא קדיש, ואיתעקרא ליה שרגא, ועיילי ליה למניה לבי גנניה דרבה בריה דהוה שרגא, וקדיש ושעים מידי. אלמא קסבר: אין קידוש אלא במקום סעודה.												○
אין קידוש אלא במקום סעודה.	ואף רבה סבר:											◇
כי הוונא בי מר כי הוה מקדש אמר לן: טעימו מידי, דילמא אדאזילתו לאושפיזא מתעקרא לכו שרגא, ולא מקדש לכו בבית אכילה, ובקידושא דהכא לא נפקיתו דאין קידוש אלא במקום סעודה.	דאמר אביי:											○
איני?												?
כל מילי דמר הוה עביד כרב, לבר מהני תלת דעביד כשמואל:	והאמר אביי:											◇
מתירין מבגד לבגד												◇

<p>◆ חולקים-disputants ◇ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review < מובאה של פסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ? קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראיה-proof</p>
---	--

מקרא-key:

פסחים-ערבי פסחים	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ
ומדליקין מנר לנר												קא.
והלכה כרבי שמעון בגרירה.												קא.
גורר אדם מטה כסא וספסל בשבת, ובלבד שלא יתכוין לעשות חריץ.	דתניא, רבי שמעון											קא.
כחומרי דרב - הוה עביד, כקולי דרב - לא הוה עביד.												קא.
אף ידי יין נמי יצא.	רבי יוחנן:											קא.
ואזדא רבי יוחנן לטעמיה												קא.
אחד שינוי יין ואחד שינוי מקום - אין צריך לברך.	דאמר רב חנין בר אבוי אמר רבי פדת אמר רבי יוחנן:											קא.
שינוי מקום - צריך לברך, שינוי יין - אין צריך לברך.	מיתיבי:											קא:
תיובתא דרבי יוחנן תיובתא.												קא:
הא דאמרת שינוי מקום צריך לברך - לא שנו אלא מבית לבית, אבל ממקום למקום [מפינה לפינה] - לא.	יתיב רב אידי בר אבין קמיה דרב חסדא, ויתיב רב חסדא וקאמר משמיה דרב הונא:											קא:
הכי תנינא ליה במתניתא דבי רב הניג	אמר ליה רב אידי בר אבין:											קא:
במתניתא דבי בר הניג כוותיך.	ואמרי ליה:											קא:
ואלא רב הונא מתניתא קא משמע לך?												קא:
רב הונא מתניתא לא שמיע ליה.												קא:
הא דאמרת שינוי מקום צריך לברך - לא אמרן אלא בדברים שאין טעונין ברכה לאחריהן במקומן, אבל דברים הטעונין ברכה לאחריהן במקומן - אין צריך לברך. מאי טעמא - לקיבעא קמא הדר.	ותו, יתיב רב חסדא וקאמר משמיה דנפשיה:											קא:
אחד זה ואחד זה צריך לברך.	רב ששת:											קא:
בני חבורה שהיו מסובין לשתות, ועקרו רגליהן לצאת לקראת חתן או לקראת כלה, כשהן יוצאין - אין טעונין ברכה למפרע, כשהן חוזרין - אין טעונין ברכה לכתחלה. במה דברים אמורים - שהניחו שם זקן או חולה. אבל לא הניחו שם לא זקן ולא חולה, כשהן יוצאין - טעונין ברכה למפרע, כשהן חוזרין - טעונין ברכה לכתחלה.	מיתיבי:											קא:
מדקתני עקרו רגליהן - מכלל דבדברים הטעונין ברכה לאחריהן במקומן עסקינן, וטעמא - שהניחו שם זקן או חולה, הוא דכשהן יוצאין אין טעונין ברכה למפרע, וכשהן חוזרין אין טעונין ברכה לכתחלה. אבל לא הניחו שם זקן או חולה - כשהן יוצאין טעונין ברכה למפרע, וכשהן חוזרין - טעונין ברכה לכתחלה.												קא:
קשיא לרב חסדא												קא:
מאן תנא עקירות - רבי יהודה.	רב נחמן בר יצחק:											קב.
חברים שהיו מסובין, ועקרו רגליהם לילך לבית הכנסת או לבית המדרש, כשהן יוצאין - אין טעונין ברכה למפרע, וכשהן חוזרין - אין טעונין ברכה לכתחלה	דתניא: [חכמים]											קב.
במה דברים אמורים - בזמן שהניחו שם מקצת חברים, אבל לא הניחו שם מקצת חברים, כשהן יוצאין - טעונין ברכה למפרע, וכשהן חוזרין - טעונין ברכה לכתחלה.	רבי יהודה:											קב.
אלא טעמא - דבדברים הטעונין ברכה לאחריהן במקומן, דכשהן יוצאין אין טעונין ברכה למפרע, וכשהן חוזרין - אין טעונין ברכה לכתחלה. אבל דברים שאין טעונין ברכה לאחריהן במקומן - אפילו לרבנן, כשהן יוצאין - טעונין ברכה למפרע, וכשהן חוזרין - טעונין ברכה לכתחלה.												קב.
לימא תיהוי תיובתא דרבי יוחנן?												קב.
ולאו מי אותביניה חדא זימנא?												קב.

<p>◆ חולקים-disputants ◇ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review < מובאה של פסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ? קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראיה-proof</p>
<p>מקרא-key:</p>	

פסחים-ערבי פסחים	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ	
נימא מהא נמי תיהוי תיובתא.									?				קב.
הוא הדין דאפילו דברים שאין טעונין ברכה לאחריהם במקומן נמי אין צריכין לברך, והא דקתני עקרו רגליהו - להודיעך כחו דרבי יהודה, דאפילו דברים שטעונין ברכה לאחריהן במקומן, טעמא - דהניחו מקצת חברים, אבל לא הניחו מקצת חברים - כשהן יוצאין טעונין ברכה למפרע, וכשהן חוזרין טעונין ברכה לכתלה.	אמר לך רבי יוחנן:								!			◇	קב.
חברים שהיו מסובין לשתות יין ועקרו רגליהו וחזרו - אין צריכין לברך.	תניא כוותיה דרב חסדא:								■	■			קב.
בני חבורה שהיו מסובין וקדש עליהן היום - מביאין לו כוס של יין, ואומר עליו קדושת היום ושני אומר עליו ברכת המזון, דברי רבי יהודה.	תנו רבנן: [רבי יהודה]								◆	■	◇		קב.
אוכל והולך עד שתחשך.	רבי יוסי:								◆	■	◇		קב.
גמרו, כוס ראשון מברך עליו ברכת המזון, והשני אומר עליו קדושת היום.	[רבי יוסי]								■	◇			קב.
אמאי? ונימרינהו לתרוייהו אחדא כסא									?				קב.
אין אומרים שתי קדושות על כוס אחד.	רב הונא אמר רב ששת:								!		◇		קב.
מאי טעמא?									^				קב.
לפי שאין עושין מצות חבילות חבילות.	רב נחמן בר יצחק:								!				קב.
ולא?									?				קב.
הנכנס לביתו במוצאי שבת מברך על היין, ועל המאור, ועל הבשמים, ואחר כך אומר הבדלה על הכוס. ואם אין לו אלא כוס אחד - מניחו לאחר המזון ומשלשן כולן לאחוריו.	והא תניא:								■	?	◇		קב.
אין לו שאני.									!		◇		קב.
והא יום טוב שחל להיות אחר השבת, דאית ליה									?				קב.
יקנ"ה	ואמר רב:								■	?	◇		קב.
מדלא אמר זמן - מכלל דבשביעי של פסח עסקינן, דכל מאי דהוה ליה אכיל ליה, ולית ליה.	אמרי:								!		◇		קב.
והא יום טוב ראשון, דאית ליה									?				קב.
יקנ"ה	ואמר אביי:								◆	■	?	◇	קב.
יקנ"ה	ורבא אמר:								◆	■	?	◇	קב.
אלא: הבדלה וקידוש - חדא מילתא היא, ברכת המזון וקידוש - תרי מילי נינהו.									!		◇		קב.
גופא, יום טוב שחל להיות אחר השבת. רב אמר: יקנ"ה	[רב]								◆	■	◇	<	קב.
ינה"ק	שמואל:								◆	■	◇		קב.
יהנ"ק	רבה:								◆	■	◇		קב.
קני"ה.	לוי:								◆	■	◇		קב.
קינ"ה	רבנן:								◆	■	◇		קב.
נקי"ה	מר בריה דרבנא:								◆	■	◇		קב.
ינה"ק.	מרתא אמר משמיה דרבי יהושע:								◆	■	◇		קב.
ילמדנו רבינו סדר הבדלות היאך?	שלח ליה אבוב דשמואל לרבי:								^				קב.

<p>◆ חולקים-disputants ◇ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review < מובאה של פסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ? קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראיה-proof</p>
---	--

פסחים-ערבי פסחים	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ		
מנה"ק.	שלח ליה: כך אמר רבי ישמעאל בר רבי יוסי שאמר משום אביו, שאמר משום רבי יהושע בן חנניה:											◇	קג.	
משל דרבי יהושע בן חנניה למלך שיוצא ואפרכוס נכנס, מלוין את המלך, ואחר כך יוצאים לקראת אפרכוס.	רבי חנינא:								■				קג.	
מאי הוי עלה?											^		קג.	
יקננה	אביי:												◇	קג.
יקנה"ז	רבא:												◇	קג.
והילכתא כרבא.													◇	קג.
רב הונא בר יהודה איקלע לבי רבא, אייתו לקמייהו מאור ובשמים													○	קג.
ברוך רבא אבשמים ברישא, והדר אמאור	[רבא]												○	קג.
והא בין בית שמאי ובין בית הלל מאור ברישא, והדר אבשמים	אמר ליה: [רב הונא בר יהודה]												◇	קג.
ומאי היא													^	קג.
נר ומזון בשמים והבדלה,	דתנן: בית שמאי:	◆	■										◇	קג.
נר ובשמים ומזון והבדלה.	בית הלל:	◆	■										◇	קג.
זו דברי רבי מאיר	עני רבא בתריה ואמר:												◇	קג.
לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על המזון שהוא בתחלה ועל הבדלה שהיא בסוף, על מה נחלקו - על המאור ועל הבשמים.	אבל רבי יהודה אומר:												◇	קג.
מאור ואחר כך בשמים	דתנן: בית שמאי:	◆	■										◇	קג.
בשמים ואחר כך מאור.	בית הלל:	◆	■										◇	קג.
נהגו העם כבית הלל ואליבא דרבי יהודה.	ואמר רבי יוחנן:												◇	קג.
רב יעקב בר אבא איקלע לבי רבא													○	קג.
חזייה דבריך בורא פרי הגפן אכסא קמא, והדר בריך אכסא דברכתא, ואישתי.	[רבא]												○	קג.
למה לך כולי האי? הא בריך לן מר חדא זימנא	אמר ליה: [רב יעקב בר אבא]												◇	קג.
כי הוינן בי ריש גלותא הכי עבדינן.	אמר ליה: [רבא]												◇	קג.
תינח בי ריש גלותא דהכי עביד - דספק מייתי לן ספק לא מייתי לן, הכא - הא מנח כסא קמן ודעתן עילויה.	אמר ליה: [רב יעקב בר אבא]												◇	קג.
אנא עבדי כתלמידי דרב.	אמר ליה: [רבא]												◇	קג.
דרב ברונא ורב חננאל תלמידי דרב הוו יתבי בסעודתא, קאי עלייהו רב ייבא סבא.													◇	קג.
אמרו ליה: הב לן וניבריך. לסוף אמרו ליה: הב לן ונישתי.													◇	קג:
כיון דאמריהו הב לן וניבריך - איתסרא לכו למישתי. מאי טעמא - דאסחיתו דעתיכו.	אמר להו [רב ייבא סבא], הכי אמר רב:												◇	קג:
אמימר ומר זוטרא ורב אשי הוו יתבי בסעודה, וקאי עלייהו רב אחא בריה דרבא.													○	קג:
ברוך על כל כסא וכסא	אמימר:												○	קג:

<p>◆ חולקים-disputants ◇ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review < מובאה של פסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ? קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראיה-proof</p>
<p>key-מקרא:</p>	

פסחים-ערבי פסחים	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ
מ' זוטרא:	ברוך אכסא קמא ואכסא בתרא,											○
רב אשי:	ברוך אכסא קמא ותו לא בריך.											○
אמר להו רב אחא בר רבא:	אנן כמאן נעביד?											^
אמימר:	נמלך אנא											!
מר זוטרא:	אנא דעבדי כתלמידי דרב.											!
רב אשי:	לית הילכתא כתלמידי דרב, דהא יום טוב שחל להיות אחר השבת, ואמר רב: יקנ"ה.											!
	ולא היא, התם - עקר דעתיה ממשתיא, הכא - לא עקר דעתיה ממשתיא.											?
[רבא]	כי מטא לאבדולי קם שמעיה ואדליק אבוקה משרגא.											○
אמר ליה: [רב יעקב בר אבא]	למה לך כולי האי? הא מנחא שרגא											?
אמר ליה: [רבא]	שמענא מדעתיה דנפשיה קא עביד.											!
אמר ליה: [רב יעקב בר אבא]	אי לא שמיע ליה מיניה דמר - לא הוה עביד.											?
אמר ליה: [רבא]	לא סבר ליה מר אבוקה להבדלה מצוה מן המוכרח?											!
פתח ואמר: [רבא]	המבדיל בין קודש לחול, בין אור לחשך, בין ישראל לעמים, בין יום השביעי לששת ימי המעשה.											○
אמר ליה: [רב יעקב בר אבא]	למה לך כולי האי?											?
והאמר רב יהודה אמר רב:	המבדיל בין קודש לחול - זו היא הבדלתו של רבי יהודה הנשיא.											?
אמר ליה: [רבא]	אנא כהא סבירא לי											!
דאמר רבי אלעזר אמר רבי אושעיא:	הפוחת - לא יפחות משלש, והמוסיף - לא יוסיף על שבע.											!
אמר ליה: [רב יעקב בר אבא]	והא מר, לא תלתא אמר ולא שבע אמך											?
אמר ליה: [רבא]	איברא, בין יום השביעי לששת ימי המעשה - מעין חתימה היא											!
וואמר רב יהודה אמר שמואל:	המבדיל צריך שיאמר מעין חתימה סמוך לחתימתו.											!
פומבדיתאי:	מעין פתיחתן סמוך לחתימתן.											!
	מאי בינייהו?											^
	איכא בינייהו יום טוב שחל להיות אחר השבת, דחתמינן בין קודש לקודש											!
	מאן דאמר מעין פתיחתן סמוך לחתימתן - לא בעי למימר בין קדושת שבת לקדושת יום טוב הבדלת.											!
	ומאן דאמר מעין חתימתן סמוך לחתימתן - בעי למימר בין קדושת שבת לקדושת יום טוב הבדלת.											!
	הפוחת - לא יפחות משלש, והמוסיף - לא יוסיף על שבע.											○
מיתיבי:	אומר הבדלות במוצאי שבתות, ובמוצאי ימים טובים, ובמוצאי יום הכפורים, ובמוצאי שבת ליום טוב, ובמוצאי יום טוב לחולו של מועד. אבל לא במוצאי יום טוב לשבת. הרגיל אומר הרבה, ושאינו רגיל אומר אחת											?
	תנאי היא											!
דאמר רבי יוחנן: [בנן של קדושים]	בנן של קדושים אומר אחת											!
[נהגו העם]	ונהגו העם לומר שלש.											!

<p>disputants-חולקים- central point for summary and review-נקודה מרכזית לסיכום וחזרה- insertion of an earlier segment-מובאה של פסקה קודמת- story-מעשה- key-מקרא:</p>	<p>statement-מימרא- challenge-קושיא- question-שאלה- answer-תירוץ- proof-ראיה-</p>
--	---

פסחים-ערבי פסחים	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ
מאן ניהו בנן של קדושים									^			
רבי מנחם בר סימאי.									!			◇
ואמאי קרו ליה בנן של קדושים									^			
דלא איסתכל בצורתא דזוזא.									!			◇
חנניא אחי אומר אחת, ולית הלכתא כוותיה.	שלה ליה רב שמואל בר אידי:								■			
המבדיל צריך שיאמר מעין הבדלות האמורות בתורה.	רבי יהושע בן לוי:											◇
סדר הבדלות היאך? אומר המבדיל בין קודש לחול, בין אור - לחושך, בין ישראל לעמים, ובין יום השביעי לששת ימי המעשה, בין טמא לטהור, בין הים לחרבה, בין מים העליונים למים התחתונים, בין כהנים ללוים וישראלים, וחותרם בסדר בראשית.	מיתבי: [ת"ק]								◇	■	⋈	◇
ביוצר בראשית.	אחרים:								◇	■	⋈	◇
חותם מקדש ישראל.	רבי יוסי ברבי יהודה:								◇	■	⋈	◇
ואם איתא - הא בין הים לחרבה, לא כתיבא ביה הבדלה												◇
סמי מכאן בין הים לחרבה.									!			◇
אי הכי, בין יום השביעי לששת ימי המעשה נמי מעין חתימה הוא, בצר חדא וליכא שבע									⋈			◇
כהנים לויים וישראלים תרי מילי ניהו, בין לויים לישראלים - דכתיב (דברים י) בעת ההיא הבדיל ה' את שבט הלוי. בין הכהנים ללוים - דכתיב (דברי הימים א כג) בני עמרם אהרן ומשה ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשים.	אמרי:								!			◇
מחתם מאי חתים?												◇
מקדש ישראל	רב:								◇	■	!	◇
המבדיל בין קודש לחול	שמואל:								◇	■	!	◇
לייט עלה אביי, ואיתימא רב יוסף, אהא דרב.												◇
כל החותם מקדש ישראל והמבדיל בין קודש לחול - מאריכין לו ימיו ושנותיו.	תנא משמיה דרבי יהושע בן חנניא:								■			◇
ולית הלכתא כוותיה.									■			◇
עולא איקלע לפומבדיתא, אמר ליה רב יהודה לרב יצחק בריה: זיל אמטי ליה כלכלה דפירי, וחזי היכי אבדיל. לא אזל, שדר ליה לאביי.												◇
היכי אמר [עולא]?	כי אתא אביי אמר ליה: [רב יצחק]											◇
ברוך המבדיל בין קודש לחול אמר, ותו לא.	אמר ליה: [אביי]								!			◇
אתא לקמיה דאבהו.												◇
היכי אמר?	אמר ליה: [רב יהודה]								^			◇
אנא לא אזלי, אנא שדריתיה לאביי, ואמר לי המבדיל בין קודש לחול.	אמר ליה: [רב יצחק]								!			◇
רברבנותיה דמר, וסררותיה דמר גרמא ליה למר דלא תימא שמעתיה מפומיה.	אמר ליה: [רב יהודה]								■			◇
כל הברכות כולן פותח בברוך וחותרם בהן בברוך, חוץ מברכת מצות, וברכת הפירות, וברכה הסמוכה לחבירתה, וברכה אחרונה שבקריית שמע. שיש מהן פותח בברוך ואין חותרם בברוך, ויש מהן שחותם בברוך ואין פותח בברוך. והטוב והמטיב פותח בברוך ואינו חותרם בברוך.	מיתבי:								⋈			◇
קשיא לעולא									⋈			◇
הא נמי כברכת המצות דמיא, ברכת המצות מאי טעמא - משום דהודאה היא, הא נמי - הודאה היא.	אמר לך עולא:								!			◇
רב חנניא בר שלמיא ותלמידי דרב הווי יתבי בסעודתא, וקאי עלייהו רב המנונא סבא. אמרו ליה: זיל חזי אי מקדיש יומא נפסיק, וניקבעיה לשבתא.												◇

<p>◆ חולקים-disputants ◇ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review < מובאה של פסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ? קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראיה-proof</p>
---	--

מקרא-key:

פסחים-ערבי פסחים	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ	
לא צריכיתו, שבתא קבעה נפשה.	אמר להו: [רב המנונא סבא]											◇	קה.
כשם שהשבת קובעת למעשר - כך שבת קובעת לקידוש.	דאמר רב:												קה.
כי היכי דקבעה לקידוש - כך קבעה להבדלה.	סבור מינה: [רב חנניא בר שלמיא ותלמידי דרב]												קה.
לקידוש - קובעת, ולא להבדלה קובעת.	אמר להו רב עמרם: הכי אמר רב:												קה.
והני מילי - לענין מיפסק, דלא מפסקינן. אבל אתחולי - לא מתחלינן.													קה.
ומיפסק, נמי לא אמרן אלא באכילה, אבל בשתיה - לא.													קה.
ושתיה נמי לא אמרן אלא בחמרא ושיכרא, אבל מיא - לית לן בה.	[רב]												קה.
ופליגא דרב הונא.													קה.
דרב הונא חזייה לההוא גברא דשתה מיא קודם הבדלה, אמר ליה: לא מיסתפי מר מאסכרה?	[רב הונא]												קה.
כל הטועם כלום קודם שיבדיל - מיתתו באסכרה.	דתנא משמיה דרבי עקיבא:												קה.
לא קפדי אמיא.	רבנן דבי רבי אשי:												קה.
מי שלא קידש בערב שבת מהו שיקדש והולך כל היום כולו?	בעא מיניה רבינא מרב נחמן בר יצחק:												קה.
מי שלא הבדיל במוצאי שבת - מבדיל והולך כל השבת כולו	אמר ליה: [רב נחמן בר יצחק] מדאמרי בני רבי חייא:												קה.
הכא נמי - מי שלא קידש בערב שבת מקדש והולך כל היום כולו.	[רב נחמן בר יצחק]												קה.
לילי שבת ולילי יום טוב - יש בהן קדושה על הכוס, ויש בהן הזכרה בברכת המזון. שבת ויום טוב אין בהם קדושה על הכוס, ויש בהן הזכרה בברכת המזון.	איתיביה:												קה.
ואי סלקא דעתך מי שלא קידש בערב שבת מקדש והולך כל היום כולו - שבת ויום טוב נמי משכחת להו, דיש בהן קדושה על הכוס, דאי לא קידש מאורתא - מקדש למחר.													קה.
דאי לא קתני.	אמר ליה: [רב נחמן בר יצחק]												קה.
כבוד יום וכבוד לילה - כבוד יום קודם, ואם אין לו אלא כוס אחד - אומר עליו קידוש היום - מפני שקידוש היום קודם לכבוד יום.	איתיביה:												קה.
ואם איתא - לישבוקיה עד למחר, וליעביד ביה תרת?													קה:
חביבה מצוה בשעתה.	אמר ליה: [רב נחמן בר יצחק]												קה:
ומי אמרינן חביבה מצוה בשעתה?													קה:
הנכנס לביתו במוצאי שבת - מברך על היין, ועל המאור, ועל הבשמים, ואחר כך אומר הבדלה על הכוס. ואם אין לו אלא כוס אחד - מניחו עד לאחר המזון, ומשלשלן כולן לאחריו.	והא תניא:												קה:
ולא אמרינן חביבה מצוה בשעתה.													קה:
אנא לא חכימא אנא, ולא חזווא אנא, ולא יחידא אנא, אלא גמרנא וסדרנא אנא, וכן מורין בבי מדרשא כוותי - שאני לן בין עיולי יומא לאפוקי יומא. עיולי יומא - כל כמה דמקדמינן ליה עדיף, ומחבבינן ליה. אפוקי יומא - מאחרין ליה, כי היכי דלא ליהוי עלן כטונא.	אמר ליה: [רב נחמן בר יצחק]												קה:
שמע מינה מיהא מתניתא תמני													קה:
שמע מינה: המבדיל בתפלה צריך שיבדיל על הכוס													קה:

<p>◆ חולקים-disputants ◇ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review < מובאה של פסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ? קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראיה-proof</p>
---	--

מקרא-key:

פסחים-ערבי פסחים	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ	קו:
ושמע מינה: ברכה טעונה כוס												◇	קה:
ושמע מינה: כוס של ברכה צריך שיעור.												◇	קה:
ושמע מינה: המברך צריך שיטעום												◇	קה:
ושמע מינה: טעמו פגמו												◇	קה:
ושמע מינה: טעם מבדיל												◇	קה:
ושמע מינה: אומר שתי קדושות על כוס אחד												◇	קו:
ושמע מינה: בית שמאי היא ואלבא דרבי יהודה.												◇	קו:
טעמו פגמו וכוס של ברכה צריך שיעור - חזא מילתא היא. והכי קאמר: מאי טעמא טעמו פגמו - משום דכוס של ברכה צריך שיעור.	רב אשי											◇	קו:
קפיד אחצבא פגימא	רבי יעקב בר אידי:	◆										◇	קו:
קפיד אכסא פגימא	רב אידי בר שישא:	◆										◇	קו:
קפיד אפילו אחביתא פגימתא.	מר בר רב אשי:	◆										◇	קו:
(שמות כ) זכור את יום השבת לקדשו - זוכרהו על היין. אין לי אלא ביום, בלילה מניין - תלמוד לומר זכור את יום השבת לקדשו.	תנו רבנן:											◇	קו:
בלילה מניין? - אדרבה, עיקר קדושת בלילה הוא קדיש, דכי קדיש - תחלת יומא בעי לקידוש; ותו: בלילה מניין - תלמוד לומר זכור את יום. תנא מיהדר אלילה וקא נסיב ליה קרא דיממא												◇	קו:
הכי קאמר: זכור את יום השבת לקדשו - זוכרהו על היין בכניסתו. אין לי אלא בלילה, ביום מניין - תלמוד לומר זכור את יום השבת.												◇	קו:
ביום מאי מברך?												^	קו:
בורא פרי הגפן.	רב יהודה:											!	קו:
רב אשי איקלע למחזוא, אמרו ליה: ליקדיש לן מר קידושא רבה. הבו ליה. סבר: מאי ניהו קידושא רבה? אמר: מכדי כל הברכות כולן בורא פרי הגפן אמרי ברישא, אמר בורא פרי הגפן ואגיד ביה. חזייה לההוא סבא דגזיין ושתי. קרי אנפשיה (קהלת ב) החכם עיניו בראשו.												o	קו:
מי שלא הבדיל במוצאי שבת - מבדיל והולך בכל השבת כולו.	בני רבי חייא:											◇	קו:
ועד כמה?												^	קו:
עד רביעי בשבת.	רבי זירא:											!	קו:
לענין גיטין, חזא בשבתא, תרי ותלתא - בתר שבתא, ארבע וחמשא ומעלי יומא - קמי שבתא.	כי הא דיתיב רבי זירא קמיה דרב אשי, ואמרי לה רב אשי קמיה דרבי יוחנן:											!	קו:
אבל לא על האור.	רב יעקב בר אידי:											◇	קו:
הנוטל ידיו לא יקדש.	רב ברונא אמר רב וכן רב אדא בר אהבה אמר רב:											◇	קו:
אכתי לא נח נפשיה דרב שכהניגוהו לשמעתייה זמנין סגיאיין הוה קאימנא קמיה דרב, זימנין דחביבא עליה ריפתא - מקדש אריפתא זימנין דחביבא ליה חמרא - מקדש אחמרא.	אמר להו רב יצחק בר שמואל בר מרתא:											o	קו:
טעם - אינו מקדש.	רב הונא אמר רב:											◇	קו:
טעם מהו שיבדיל?	בעא מיניה רב חנא בר חיננא מרב הונא:											◇	קו:

<p>◆ חולקים-disputants ◇ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review < מובאה של פסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ? קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראיה-proof</p>
<p>מקרא-key:</p>	

פסחים-ערבי פסחים	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ
אני אומר טעם מבדיל	אמר ליה: [רב הונא]											קו:
טעם אינו מבדיל.	ורב אסי אמר:											קו:
רב ירמיה בר אבא איקלע לבי רב אסי, אישתלי וטעים מידי. הבו ליה כסא ואבדיל. אמרה ליה דביתהו: והא מר לא עביד הכי - אמר לה: שבקיה, כרביה סבירא ליה.												קו:
טעם - אינו מקדש, טעם - אינו מבדיל.	רב יוסף אמר שמואל:											קו:
טעם - מקדש, וטעם - מבדיל.	רבה אמר רב נחמן אמר שמואל:											קו:
הילכתא: טעם - מקדש, וטעם - מבדיל. ומי שלא קידש בערב שבת - מקדש והולך כל היום כולו, עד מוצאי שבת. מי שלא הבדיל במוצאי שבת - מבדיל והולך כל השבת כולו.	רבא:											קו.
הילכתא: טעם - מקדש, טעם - מבדיל, מי שלא קידש בערב שבת - מקדש והולך כל היום כולו, מי שלא הבדיל במוצאי שבת - מבדיל והולך כל היום כולו.	אמימר פתח לה להא שמעתא דרבא בהאי לישנא: אמר רבא:											קו.
זימנא חדא איקלע אמימר לאתרין, ולא הוה לן חמרא. אייתינא ליה שיכרא - ולא אבדיל, ובת טוות. למחר טרחנא ואיתינא ליה חמרא, ואבדיל, וטעים מידי. לשנה תו איקלע לאתרין, לא הוה לן חמרא, אייתינא שיכרא. אמר: אי הכי - חמר מדינה הוא. אבדיל וטעים מידי.	אמרי ליה מר ינוקא ומר קשישא בריה דרב חסדא לרב אשי:											קו.
שמע מינה תלת												קו.
שמע מינה: המבדיל בתפלה צריך שיבדיל על הכוס												קו.
ושמע מינה: אסור לו לאדם שיאכל קודם שיבדיל												קו.
ושמע מינה: מי שלא הבדיל במוצאי שבת - מבדיל והולך כל השבת כולו.												קו.
מהו לקדושי אשיכרא?	בעא מיניה רב הונא מרב חסדא:											קו.
השתא ומה פירוזמא ותאיני, ואסני, דבעאי מיניה מרב, ורב מרבי חייא, ורבי חייא מרבי - ולא פשט ליה, שיכרא מיבעיא?	אמר: [רב חסדא]											קו.
קדושי הוא דלא מקדשינן עליוה, אבל אבדולי - מבדלינן.	סבור מינה:											קו.
הכי אמר רב כשם שאין מקדשין עליו - כך אין מבדילין עליו.	אמר להו רב חסדא:											קו.
כשם שאין מקדשין עליו - כך אין מבדילין עליו.	איתמר נמי, אמר רב תחליפא בר אבימי אמר שמואל:											קו.
לוי שדר ליה לרבי שיכרא בר תליסר מגני. טעמיה, הוה בסים טובא.												קו.
כגון זה ראוי לקדש עליו, ולומר עליו כל שירות ותושבחות שבעולם. בליליא צעריה, אמר: מיסרן ומפיסן.	אמר: [רבי]											קו.
אדור ברבים דלא אישתי שיכרא.	רב יוסף:											קו.
אישתי מי זוריון ולא אישתי שיכרא.	רבא:											קו.
תיהוי שקויתיה שיכרא מאן דמקדש אשיכרא.	ואמר רבא:											קו.
רב אשכחיה רב הונא דקדיש אשיכרא. אמר ליה: שרי אבא למיקני איסתרי משיכרא.	[רב הונא]											קו.
אין מקדשין אלא על היין, ואין מברכין אלא על היין.	תנו רבנן:											קו.
אטו אשיכרא ואמיא מי לא מברכין עליהו שהכל נהיה בדברו?												קו.
הכי קאמר: אין אומרים הבא כוס של ברכה לברך אלא על היין.	אביי:											קו.

<p>◆ חולקים-disputants ◇ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review < מובאה של פסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ? קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראיה-proof</p>
--	--

מקרא-key:

פסחים-ערבי פסחים	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ
מירא	תנו רבנן: [ת"ק]								◆			◇
אין מקדשין על השכר.	משום רבי אלעזר בר רבי שמעון אמרו:								◆			◇
מקדשין.	[ת"ק]								◆			◇
מטעימת יין - כל שהוא	רבי יוסי בר יהודה:								◆			◇
מלא לוגמא.	רב הונא אמר רב, וכן תני רב גידל דמן נרש:											◇
המקדש וטעם מלא לוגמא - יצא, ואם לאו - לא יצא.	רב נחמן בר יצחק:											◇
אנא תנינא לה לא גידול בר מנשיא, ולא גידול בר מניומי, אלא גידול סתמא.	למאי נפקא מינה?											◇
	למירמא דידיה אדידיה.											◇
	סמוך למנחה.											◇
סמוך למנחה גדולה תנו, או דילמא סמוך למנחה קטנה תנו? סמוך למנחה גדולה תנו - ומשום פסח, דילמא אתי למימשך ואתי לאימנועי מלמעבד פסחא, או דילמא סמוך למנחה קטנה תנו, ומשום מצה דילמא אתי למיכלה למצה אכילה גסה.	איבעיא להו:											◇
אפילו אגריפס המלך שהוא רגיל לאכול בתשע שעות - אותו היום לא יאכל עד שתחשך.	רבינא, תא שמע:											◇
אי אמרת בשלמא סמוך למנחה קטנה תנו - היינו רבותיה דאגריפס, אלא אי אמרת סמוך למנחה גדולה תנו - מאי רבותיה דאגריפס? חל איסור עליה מעיקרא - אלא סמוך למנחה קטנה תנו												◇
סוף סוף, מאי רבותיה דאגריפס, הא מטיא ליה זמן איסורא												◇
מהו דתימא: תשע שעות לאגריפס - כארבע שעות דידן דמי, קא משמע לן.												◇
אבל מטביל הוא במיני תרגימא.												◇
רבי יצחק מטביל בירקי.	[רבי יצחק]											◇
השמש מטביל בבני מעיין ונותנן לפני האורחים, ואף על פי שאין ראייה לדבר וזכר לדבר, שנאמר (ירמיהו ד) נירו לכם ניר ואל תזרעו אל קצים.	תניא נמי הכי:											◇
רבה הוה שתי חמרא כולי מעלי יומא דפסחא, כי היכי דניגרריה לליביה, דניכול מצה טפי לאורתא.	[רבא]											◇
מנא אמינא לה דחמרא מיגרר גריר	רבא:											◇
בין הכוסות הללו, אם רצה לשתות - ישתה, בין שלישי לרביעי - לא ישתה.	דתנו:											◇
ואי אמרת מסעד סעיד - אמאי ישתה? הא קא אכיל למצה אכילה גסה אלא שמע מינה: מגרר גריר.	[רב ששת]											◇
רב ששת הוה יתיב בתעניתא כל מעלי יומא דפסחא.												◇
נימא קא סבר רב ששת סמוך למנחה גדולה תנו, ומשום פסחא הוא, דילמא מימשך ואתי לאימנועי מלמעבד פסחא הוא. וסבר לה כי הא דאמר רבי אושעיא אמר רבי אלעזר:												◇
מכשיר היה בן בתירא בפסח ששחטו שחרית בארבעה עשר לשמו, ומצפרא זמן פסחא הוא, דכולי יומא חזי לפסחא, דסבר (שמות יב) בין הערבים - בין ערב דאתמול לערב דהאידיא.	[רבי אושעיא אמר רבי אלעזר]											◇
לא, שאני רב ששת דאיסתניס הוה, דאי טעים בצפרא מידי - לאורתא לא הוה מהני ליה מיכלא.	אמרי:											◇
ואפילו עני שבישראל לא יאכל עד שיסב.												◇
מצה - צריך הסיבה, מרור - אין צריך הסיבה.	איתמר:											◇
יין, איתמר משמיה דרב נחמן: צריך הסיבה	[רב נחמן]											◇
ואיתמר משמיה דרב נחמן: אין צריך הסיבה.	[רב נחמן]											◇

<p>◆ חולקים-disputants ◇ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review < מובאה של פסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ? קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראיה-proof</p>
<p>key-מקרא:</p>	

פסחים-ערבי פסחים	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ
מ'מרא	מאן דאמר											
ולא פליגי, הא - בתרתי כסי קמאי, הא - בתרתי כסי בתראי.											!	◇
אמרי לה להאי גיסא, ואמרי לה להאי גיסא.											■	◇
תרי כסי קמאי - בעו הסיבה, דהשתא הוא דקא מתחלא לה חירות. תרי כסי בתראי לא בעו הסיבה - מאי דהוה הוה.	אמרי לה להאי גיסא:										■	◇
אדרבה, תרי כסי בתראי בעו הסיבה - ההיא שעתא דקא הויה חירות, תרי כסי קמאי לא בעו הסיבה - דאכתי עבדים היינו קאמר.	ואמרי לה להאי גיסא:										■	◇
השתא דאיתמר הכי ואיתמר הכי - אידי ואידי בעו הסיבה.											■	◇
פרקדן - לא שמייה הסיבה, הסיבת											■	◇
ימין - לא שמה הסיבה, ולא עוד אלא שמא יקדים קנה לוושט ויבא לידי סכנה.											■	◇
אשה אצל בעלה - לא בעיא הסיבה, ואם אשה חשובה היא - צריכה הסיבה.											■	◇
בן אצל אביו - בעי הסיבה.											■	◇
תלמיד אצל רבו מאי?	איבעיא להו:										^	◇
כי הוין בי מר זגין אבירכי דהדדי, כי אתינן לבי רב יוסף, אמר לן: לא צריכתו, מורא רבך כמורא שמים.	תא שמע, דאמר אביי:										!	◇
עם הכל אדם מיסב, ואפילו תלמיד אצל רבן	מיתבי:										?	◇
כי תניא ההיא - בשוליא דנגרי.											!	◇
שמש מאי?	איבעיא להו:										^	◇
השמש שאכל כזית מצה כשהוא מיסב - יצא.	תא שמע, דאמר רבי יהושע בן לוי:										!	◇
מיסב - אין, לא מיסב - לא, שמע מינה: בעי הסיבה, שמע מינה.											!	◇
נשים חייבות בארבעה כוסות הללו, שאף הן היו באותו הנס.	ואמר רבי יהושע בן לוי:										■	◇
ארבעה כוסות הללו צריך שיהא בהן כדי מזיגת כוס יפה. שתאן חי - יצא, שתאן בבת אחת - יצא, השקה מהן לבניו ולבני ביתו - יצא.	רב יהודה אמר שמואל:										■	◇
שתאן חי - יצא.											■	◇
ידי יין יצא, ידי חירות לא יצא.	רבי:										■	◇
שתאן בבת אחת, רב אמר: ידי יין - יצא, ידי ארבעה כוסות - לא יצא.	[רב]										■	◇
השקה מהן לבניו ולבני ביתו יצא.											■	◇
והוא דאשתי רובא דכסא.	רב נחמן בר יצחק:										■	◇
ארבעה כוסות הללו צריך שיהא בהן כדי רביעית, אחד חי ואחד מזוג, אחד חדש ואחד ישן	מיתבי: [ת"ק]										◆	◇
צריך שיהא בו טעם ומראה יין.	רבי יהודה:										◆	◇
קתני מיהת: כדי רביעית, ואת אמרת כוס יפה											?	◇
אידי ואידי חד שיעורא הוא, מאי כדי מזיגת כוס יפה דקאמר - לכל חד וחד, דהוי להו כולהו רביעית.	אמרי:										!	◇
צריך שיהא בו טעם ומראה.	רבי יהודה:										■	◇
מאי טעמא דרבי יהודה - דכתיב (משלי כג) אל תרא יין כי יתאדם.	רבי:										■	◇
הכל חייבין בארבעה כוסות הללו, אחד אנשים ואחד נשים, ואחד תינוקות.	תנו רבנן: [ת"ק]										◆	◇
וכי מה תועלת יש לתינוקות ביין? אלא, מחלקין להן קליות ואגוזין בערב פסח, כדי שלא ישנו, וישאלו.	רבי יהודה:										◆	◇

<p>◆ חולקים-disputants ◇ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review < מובאה של פסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ? קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראיה-proof</p>
---	--

מקרא-key:

פסחים-ערבי פסחים	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ
ממרו עליו על רבי עקיבא שהיה מחלק קליות ואגוזין לתינוקות בערב פסח כדי שלא ישנו וישאלו.	[רבי עקיבא]											◇
חוטפין מצות בלילי פסחים, בשביל תינוקות שלא ישנו.	תניא, רבי אליעזר:											◇
מימיו לא אמר הגיע עת לעמוד בבית המדרש חוץ מערבי פסחים וערב יום הכפורים. בערב פסח - בשביל תינוקות, כדי שלא ישנו. וערב יום הכיפורים - כדי שיאכילו את בניהם.	תניא, אמרו עליו על רבי עקיבא:											◇
חייב אדם לשמח בנו ובני ביתו ברגל, שנאמר (דברים טז) ושמחת בחגך, במה משמחם - ביין.	תנו רבנן: [ת"ק]											◇
אנשים בראוי להם, ונשים בראוי להן.	רבי יהודה:											◇
אנשים בראוי להם - ביין, ונשים במאי?												^
בבבל - בבגדי צבעונין, בארץ ישראל - בבגדי פשתן מגוהצין.	תני רב יוסף:											!
בזמן שבית המקדש קיים - אין שמחה אלא בבשר, שנאמר (דברים כז) וזבחת שלמים ואכלת שם ושמחת לפני ה' אלהיך. ועכשיו שאין בית המקדש קיים - אין שמחה אלא ביין, שנאמר (תהלים קד) ויין ישמח לבב אנוש.	תניא, רבי יהודה בן בתירא											◇
קסא דמוריסא דהוה בציפורי היא הות כמין לוגא דמקדשא, ובה משערין רביעית של פסח.	רבי יצחק:											◇
תמנייתא קדמייתא דהוה בטבריא הות יתירה על דא ריבעא, ובה משערין רביעית של פסח.	רבי יוחנן:											◇
רביעית של תורה אצבעים על אצבעים, ברום אצבעים וחצי אצבע וחומש אצבע	רב חסדא:											◇
(ויקרא טו) ורחץ במים את כל בשרו - שלא יהא דבר חוצץ בין בשרו למים, במים - במי מקוה, את כל בשרו - מים שכל גופו עולה בהן. וכמה הן - אמה על אמה ברום שלש אמות. ושיערו חכמים שיעור מי מקוה ארבעים סאה.	כדתניא:											◇
שולחן של מקדש של פרקים הוה. דאי סלקא דעתך הדוקי הוה מיהדק - אמתא באמתא היכי מטבליה?	רב אשי, אמר לי רבין בר חיינא:											◇
מאי קושיא? דילמא בים שעשה שלמה הוה מטביל ליה.												?
ים שעשה שלמה מחזיק מאה וחמשים מקוה טהרה.	דתני רבי חייא:											?
ולא יפחתו לו מארבעה.												◇
היכי מתקני רבנן מידי דאתי בה לידי סכנה?												?
לא יאכל אדם תרי, ולא ישתה תרי, ולא יקנה תרי, ולא יעשה צרכיו תרי.	והתניא:											◇
אמר קרא (שמות יב) ליל שמרים - ליל המשומר ובא מן המזיקין.	רב נחמן:											!
כוס של ברכה מצטרף לטובה, ואינו מצטרף לרעה.	רבא:											!
ארבעה כסי תקינו רבנן דרך חירות, כל חד וחד מצוה באפי נפשה הוא.	רבינא:											!
לא יעשה צרכיו תרי.												◇
אמאי? נמלך הוא?												?
הכי קאמר לא יאכל תרי וישתה תרי, ולא יעשה צרכיו אפילו פעם אחת, דילמא חליש ומיתרע.	אביי:											◇
שותה כפלים - דמו בראשו.	תנו רבנן:											◇
אימתי - בזמן שלא ראה פני השוק, אבל ראה פני השוק - הרשות בידו.	רב יהודה:											◇
חזינא ליה לרב חנניא בר ביבי דאכל כסא הוה נפיק וחזי אפי שוקא.	רב אשי:											○
ולא אמרן אלא לצאת לדרך אבל בביתו לא.												◇
ולישן - כלצאת לדרך דמי.	רבי זירא:											◇
ולצאת לבית הכסא - כלצאת לדרך דמי.	רב פפא:											◇

<p>♦ חולקים-disputants ◇ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review < מובאה של פסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ? קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראיה-proof</p>
<p>key-מקרא:</p>	

פסחים-ערבי פסחים	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ	
מ'מרא	מאן דאמר												
קצרות וככרות אין בהם משום זוגות. כללא דמילתא: כל שגמרו בידי אדם - אין בהם משום זוגות. גמרו בידי שמים, במילי מיני דמיכל - חיישינן.	רב עוירא:												ק'.
חנות - אין בהן משום זוגות.													ק'.
נמלך - אין בהן משום זוגות.													ק'.
אורח - אין בו משום זוגות.													ק'.
אשה - אין בה משום זוגות. ואי אשה חשובה - חיישינן.													ק'.
איספרגוס מצטרף לטובה, ואין מצטרף לרעה.	רב חננא בריה דרבי יהושע:												ק'.
זוגי לחומרא	רבינא משמיה דרבא:												ק'.
זוגי לקולא.	ואמרי ליה:												ק'.
תרי דחמרא וחד דשיכרא - לא מצטרף, תרי דשיכרא וחד דחמרא - מצטרף. וסימנין: זה הכלל כל המחובר לו מן החמור ממנו - טמא, מן הקל ממנו - טהור.	רב יוסף:												ק'.
תרי קמא תכא וחד אתכא - מצטרפי, חד מקמי תכא ותרי אתכא - לא מצטרפי.	רב נחמן אמר רב:												ק'.
אטו אנן לתקוני תכא קא בעינן? לתקוני גברא בעינן, וגברא קא מיתקן וקאי?	מתקיף לה רב מרשיא:												ק'.
תרי אתכא וחד לבתר תכא - לא מצטרפי, כי הויא מעשה דרבה בר נחמני.	דכולי עלמא:												ק'.
כל המזוג מצטרף, חוץ מן המים.	רב יהודה אמר שמואל:												ק'.
אפילו מים	רבי יוחנן												ק'.
לא אמרן אלא חמימי לגו קרירי, וקרירי לגו חמימי. אבל חמימי לגו חמימי, וקרירי לגו קרירי - לא.	רב פפא:												ק'.
ארבעה דברים העושה אותן דמו בראשו, ומתחייב בנפשו. אלו הן: הנפנה בין דקל לכותל, והעובר בין שני דקלים, והשוטה מים שאולין, והעובר על מים שפוכין, ואפילו שפכתו אשתו בפניו.	ריש לקיש:												ק'.
הנפנה בין דקל לכותל													< ק'.
לא אמרן אלא דלית ליה ארבע אמות, אבל אית ליה ארבע אמות - לית לן בה.													ק'.
וכי לית ליה ארבע אמות, לא אמרן אלא דליכא דירכא אחרינא, אבל איכא דירכא אחרינא - לית לן בה.													ק'.
והעובר בין שני דקלים													< ק'.
לא אמרן אלא דלא פסקינהו רשות הרבים, אבל פסקינהו רשות הרבים - לית לן בה.													ק'.
השוטה מים שאולין													< ק'.
לא אמרן אלא דשילינהו קטן. אבל גדול - לית לן בה.													ק'.
ואפילו שילינהו קטן נמי לא אמרן אלא בשדה, דלא שכיחי, אבל בעיר דשכיחי - לית לן בה.													ק'.
ואפילו בשדה נמי לא אמרן אלא מ'א, אבל חמרא ושיכרא - לית לן בה													ק'.
והעובר על מים שפוכין													< ק'.
לא אמרן אלא דלא אפסקינהו בעפרא, ולא תף בהו רוקא, אבל אפסקינהו או תף בהו רוקא - לית לן בה.													ק'.
ולא אמרן אלא דלא עבר עלייהו שימשא, ולא עבר עלייהו שיתין ניגרי, אבל עבר עלייהו שימשא ועבר עלייהו שיתין ניגרי - לית לן בה.													ק'.
ולא אמרן אלא דלא רכיב חמרא, ולא סיים מסני, אבל רכיב חמרא וסיים מסני - לית לן בה.													ק'.
והני מילי היכא דליכא למיחש לכשפים, אבל היכא דאיכא למיחש לכשפים, אף על גב דאיכא כל הני - חיישינן כההוא גברא דרכיב חמרא וסיים מסני, וגמוד מסאניה וצוה כרעיה.													ק'.

<p>◆ חולקים-disputants ◇ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review < מובאה של פסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ⚡ קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראיה-proof</p>
<p>מקרא-key:</p>	

פסחים-ערבי פסחים	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ				
שלשה אין ממצעין ולא מתמצעין, ואלו הן: הכלב והדקל, והאשה.	תנו רבנן: [ת"ק]										◆	■	◇			
אף החזיר	יש אומרים:										◆	■	◇			
אף הנחש.	יש אומרים:										◆	■				
ואי ממצעין מאי תקנתיה?											^					
נפתח באל ונפסיק באל. אי נמי: נפתח בלא ונפסיק בלא.	רב פפא:										!		◇			
הני בי תרי דמצעא להו אשה נדה, אם תחלת נדתה היא - הורגת אחד מהן, אם סוף נדתה היא - מריבה עושה ביניהן.												■	◇			
מאי תקנתיה?												^				
נפתח באל ונפסיק באל.												!	◇			
הני תרי נשי דיתבן בפרשת דרכים, חדא בהאי גיסא דשבילא וחדא באידך גיסא, ומכוונן אפייהו להדדי - ודאי בכשפים עסיקן.													■	◇		
מאי תקנתיה?													^			
אי איכא דירכא אחרינא - ליזיל בה													!	◇		
ואי ליכא דירכא אחרינא													^			
אי איכא איניש אחרינא בהדיה - נינקטו לידייהו בהדי הדדי וניחלפו													!	◇		
ואי ליכא איניש אחרינא													^			
נימא הכי: אגרת אזלת אסיא בלוסיא מתקטלא בחיק קבל.													!	◇		
האי מאן דפגע באיתתא בעידנא דסלקא מטבילת מצוה, אי איהו קדים ומשמש - אחדא ליה לדידיה רוח זנונים, אי איהו קדמה ומשמשה - אחדא לה לדידה רוח זנונים. מאי תקנתיה? לימא הכי: (תהלים קז) שפך בוז על נדיבים ויתעם בתהו לא דרך.														■	◇	
מאי דכתיב (תהלים כג) גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי - זה הישן בצל דקל יחידי, ובצל לבנה.	רבי יצחק:													■	◇	
ובצל דקל יחידי, לא אמרן אלא דלא נפיל טולא דחבריה עילויה, אבל נפל טולא דחבריה עילויה - לית לן בה.														■	◇	
הישן בצל דקל יחידי בחצר והישן בצל לבנה דמו בראשו	אלא הא דתניא:													■		
היכי דמי?														^		
אי לימא דלא נפל טולא דחבריה עילויה														!		
אפילו בשדה נמי.														;		
אלא לאו שמע מינה: בחצר - אף על גב דנפיל טולא דחבריה עילויה, שמע מינה.														!	◇	
ובצילה של לבנה, לא אמרן אלא במערבה, אבל במדינחתא - לית לן בה.															■	◇
האי מאן דמפני אגירדא דדיקלא - אחדא ליה לדידיה רוח פלגא.															■	◇
והאי מאן דמצלי רישיה אגירדא דדיקלא - אחדא ליה רוח צרדא.															■	◇
האי מאן דפסעי אדיקלא, אי מיקטל - קטיל, אי איעקר - מיעקר ומיית.															■	◇
הני מילי - דלא מנח כרעיה עילויה, אבל מנח כרעיה עילויה - לית לן בה.															■	
חמשה טולי הוי' טולא דדיקלא יחידי, טולא דכנדא, טולא דפרחא, טולא דזרדתא, טולא דארבא. איכא דאמרי: אף טולא דערבתא															■	◇

<p>◆ חולקים-disputants ◊ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review < מובאה של פסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ? קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראיה-proof</p>
<p>key-מקרא:</p>	

פסחים-ערבי פסחים	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ	קייב
דמסוכר ולא משי ידיה - מפחיד שבעה יומי													◊ ■
דשקיל מזייה ולא משי ידיה - מפחיד תלתא יומי													◊ ■
דשקיל טופריה ולא משי ידיה - מפחיד חד יומא ולא ידע מאי קא מפחיד.													◊ ■
ידא אאוסיא - דרגא לפחדא													◊ ■
ידא אפואתא - דרגא לשינתא.													◊ ■
אוכלין ומשקין תחת המטה, אפילו מחופין בכלי ברזל - רוח רעה שורה עליהן.	תנא:												◊ ■
לא ישתה אדם מים לא בלילי רביעיות ולא בלילי שבתות. ואם שתה - דמו בראשו, מפני סכנה.	תנו רבנן:												◊ ■
מאי סכנה													^
רוח רעה.													!
ואם צחי מאי תקנתיה?													^
לימא שבעה קולות שאמר דוד על המים, והדר נישתי. שנאמר (תהלים כט) קול ה' על המים אל הכבוד הרעים ה' על מים רבים קול ה' בכח קול ה' בהדר קול ה' שבר ארזים וישבר ה' את ארזי הלבנון קול ה' חצב להבות אש קול ה' יחיל מדבר יחיל ה' מדבר קדש קול ה' יחולל אילות ויחשף יערות ובהיכלו כלו אמר כבוד.													!
ואי לא													^
לימא הכי: לול שפן אניגרון אנירדפין, בין כוכבי יתיבנא, בין בליעי שמיני אזילנא.													!
ואי לא													^
אי איכא איניש בהדיה - ניתעריה ולימא ליה: פלניא בר פלנתא, צחינא מיא, והדר נישתי.													!
ואי לא													^
מקרקש נכתמא אחצבא והדר נישתי.													!
ואי לא													^
נישדי בה מידי והדר נישתי.													!
לא ישתה אדם מים לא מן הנהרות ולא מן האגמים בלילה, ואם שתה - דמו בראשו, מפני הסכנה.	תנו רבנן:												◊ ■
מאי סכנה													^
סכנת שברירי													!
ואי צחי מאי תקנתיה?													^
אי איכא איניש בהדיה לימא ליה: פלניא בר פלנתא, צחינא מיא.													!
ואי לא													^
לימא איהו לנפשיה: פלניא, אמרה לי אימי איזדהר משברירי שברירי ברירי רירי ירי רי, צחינא מיא בכסי חזירי.													!
ואפילו מן התמחוי וכו'.													◊ ■
פשיטא													;
לא נצרכא אלא אפילו לרבי עקיבא													!
עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות	דאמר: [רבי עקיבא]												◊ !
הכא משום פרסומי ניסא מודה.													!
אף על פי שאמר רבי עקיבא עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות, אבל עושה הוא דבר מועט בתוך ביתו.	תנא דבי אליהו:												◊ ■

<p>◆ חולקים-disputants ◇ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review < מובאה של פסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ? קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראיה-proof</p>
<p>מקרא-key:</p>	

פסחים-ערבי פסחים	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ	
מאי נינהו?									^			קיב.	
כסא דהרסנא.	רב פפא:								!			קיב.	
הוי עז כנמר וקל כנשר רץ כצבי וגבור כארי לעשות רצון אביך שבשמים.	כדתנן, רבי יהודה בן תימא:								!		◇	קיב.	
שבעה דברים צוה רבי עקיבא את רבי יהושע בנו:	תנו רבנן: [רבי עקיבא]										◇	קיב.	
בני, אל תשב בגובהה של עיר ותשנה											◇	קיב.	
ואל תדור בעיר שראשיה תלמידי חכמים											◇	קיב.	
ואל תכנס לביתך פתאום, כל שכן לבית חבירך.											◇	קיב.	
ואל תמנע מנעלים מרגליך.											◇	קיב.	
השכם ואכול, בקיץ מפני החמה ובחורף מפני הצינה.											◇	קיב.	
ועשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות.											◇	קיב.	
והוי משתדל עם אדם שהשעה משחקת לו.											◇	קיב.	
לא למיזבן מיניה ולא לזבוני ליה, אלא למעבד שותפות בהדיה.	רב פפא:										■	קיב.	
מאי דכתיב (איוב א) מעשה ידיו ברכת - כל הנוטל פרוטה מאיוב מתברך	והשתא דאמר רב שמואל בר יצחק:										■	קיב.	
אפילו למיזבן ולזבוני ליה שפיר דמי.											■	קיב.	
חמשה דברים צוה רבי עקיבא את רבי שמעון בן יוחי כשהיה חבוש בבית האסורין.	[רבי עקיבא]										◇	קיב.	
רבי, למדני תורה.	אמר לו: [רשב"י]										■	קיב.	
איני מלמדך.	אמר: [רבי עקיבא]										■	קיב.	
אם אין אתה מלמדני - אני אומר ליוחי אבא ומוסרך למלכות.	אמר לו: [רשב"י]										■	קיב.	
בני, יותר ממה שהעגל רוצה לינק פרה רוצה להניק.	אמר לו: [רבי עקיבא]										■	קיב.	
אמר לו: ומי בסכנה? והלא עגל בסכנה.	אמר לו: [רשב"י]										■	קיב.	
אמר לו: אם בקשת ליחנק - היתלה באילן גדול	אמר לו: [רבי עקיבא]										◇	קיב.	
וכשאתה מלמד את בנך - למדהו בספר מוגה.											◇	קיב.	
מאי היא?											^	קיב.	
בחדתא, שבשתא כיון דעל - על.	רבא ואיתימא רב משרשיא:										!	◇	קיב.
לא תבשל בקדירה שבישל בה חבירך.											◇	קיב.	
מאי ניהו											^	קיב.	
גרושה בחיי בעלה.											!	◇	קיב.
גרוש שנשא גרושה - ארבע דעות במטה.	דאמר מר:										!	■	קיב.
ואי בעית אימא: אפילו באלמנה, לפי שאין כל אצבעות שוות.											!	◇	קיב.
מצוה וגוף גדול - אוכל פירות ולא שכר.											■	◇	קיב:
מצוה וגוף תהור - נושא אשה ולו בנים.											■	◇	קיב:
ארבעה דברים צוה רבינו הקדוש את בניו:	[רבינו הקדוש]										■	◇	קיב:
אל תדור בשכנציב, משום דליצני הוו ומשכו לך בליצנותא.											■	◇	קיב:
ואל תשב על מטת ארמית.											■	◇	קיב:
דלא תיגני בלא קרית שמע	איכא דאמרי:										■	◇	קיב:

<p>◆ חולקים-disputants ◊ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review < מובאה של פסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ? קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראיה-proof</p>
--	--

מקרא-key:

פסחים-ערבי פסחים	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ	ק
דלא תינסב גיורתא	איכא דאמרי:												◊
ארמאית ממש. ומשום מעשה דרב פפא.	איכא דאמרי:												◊
ואל תבריח עצמך מן המכס, דילמא משכחו לך ושקלי מנך כל דאית לך.													◊
ואל תעמוד בפני השור בשעה שעולה מן האגם, מפני שהשטן מרקד בין קרניו.													◊
בשור שחור, וביומי ניסן.	רבי שמואל:												
מרחיקין משור תם חמשים אמה, משור מועד כמלא עיניו.	תני רב אושעיא:												
ריש תורא בדיקולא - סק לאיגרא, ושדי דרגא מתותך.	תנא משמיה דרבי מאיר:												
ניזאה דתורא - הן, הן, ניזאה דאריה - זה זה, ניזאה דגמלא - דא דא, ניזאה דארבא - הילני הייא הילא והילוק הוליא.	רב:												◊
עור דג, וכוס חמין, וביצים וכנים לבנים - כולן קשין לדבר אחר.	אביי:												◊
עור - מאן דגני אמשכא דצלא													
דג - שיבוטא ביומי ניסן,													
כוס - שירי כסא דהרסנא													
חמין - חמימי דחמימי משדרו עילוייה													
ביצים - מאן דמדרך אקליפיים													
כינים לבנים - מאן דמחורר לבושיה ולא נטיר ליה תמניא יומי והדר לבוש לה, בריין הנך כינים, וקשין לדבר אחר.													
ביתא דאית ביה שונרא - לא ניעול בה איניש בלא מסני, מאי טעמא - משום דשונרא קטיל לחיויא ואכיל ליה, ואית ביה בחיויא גרמי קטיני, ואי יתיב לה גרמא דחיויא אכרעיה - לא נפיק, ואסתכן ליה.	רב פפא:												◊
ביתא דלית ביה שונרא לא ניעול ביה איניש בהכרא, מאי טעמא - דילמא מיכריך ביה חויא ולא ידע, ומסתכן.	איכא דאמרי:												◊
שלשה דברים צוה רבי ישמעאל ברבי יוסי את רבי (מק"ש סימן):	[רבי ישמעאל ברבי יוסי]												◊
אל תעש מום בעצמך.													◊
מאי היא?													◊
לא תהוי לך דינא בהדי תלתא, דחד הוי בעל דינך ותרי סהדי.													◊
ואל תעמוד על המקח בשעה שאין לך דמים.													◊
אשתך טבלה - אל תזקק לה לילה הראשונה.													◊
ובנדה דאורייתא, הואיל והוחזק מעין פתוח, דילמא משכה זיבה.	רב:												
שלשה דברים צוה רבי יוסי ברבי יהודה את רבי:	[רבי יוסי ברבי יהודה]												◊
אל תצא יחידי בלילה													◊
ואל תעמוד בפני הנר ערום													◊
ואל תכנס למרחץ חדש, שמא תפחת.													◊
עד כמה?													◊
עד שנים עשר חדש.	רבי יהושע בן לוי:												◊
ואל תעמוד בפני הנר ערום													◊

<p>◆ חולקים-disputants ◇ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review < מובאה של פיסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ? קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראיה-proof</p>
<p>key-מקרא:</p>	

פסחים-ערבי פסחים	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ	קייב	
העומד בפני הנר ערום - הוי נכפה, והמשמש מטתו לאור הנר - הויין לו בנים נכפין.	דתניא:												◇	קייב
המשמש מטתו על מטה שתינוק ישן עליה - אותו תינוק נכפה.	תנו רבנן:												◇	קייב
ולא אמרן אלא דלא הוי בר שתא, אבל הוי בר שתא לית לן בה. ולא אמרן אלא דגני להדי כרעיה, אבל גני להדי רישיה - לית לן בה.														קייב
ולא אמרן אלא דלא מנח ידיה עילויה אבל מנח ידיה עילויה - לית לן בה.														קייב
אל תצא יחידי בלילה													<	קייב
לא יצא יחידי בלילה לא בלילי רביעיות ולא בלילי שבתות, מפני שאגרת בת מחלת, היא ושמונה עשרה רבוא של מלאכי חבלה יוצאין, וכל אחד ואחד יש לו רשות לחבל בפני עצמו.	דתניא:												◇	קייב
מעיקרא הוו שכיחי כולי יומא, זמנא חדא פגעה ברבי חנינא בן דוסא. אמרה ליה: אי לאו דמכרון עלך ברקיע הזהירו בהנינא ובתורתו - סכנתך.													◇	קייב
אי חשיבנא ברקיע - גזור אני עליך שלא תעבורי ביישוב לעולם.	אמר לה: [רבי חנינא בן דוסא]												○	קייב
אמרה ליה: במטותא מינך, שבק לי רווחא פורתא.													○	קייב
שבק לה לילי שבתות וילילי רביעיות.	[רבי חנינא בן דוסא]												◇	קייב
ותו, חדא זמנא פגעה ביה באביי: אמרה ליה: אי לאו דמכרזי עלך ברקיע הזהירו בהנחמי ובתורתו - הוה סכנתך.													○	קייב
אי חשיבנא ברקיע - גזורני עלייך שלא תעבורי ביישוב לעולם.	אמר לה: [אביי]												◇	קייב
הא קא חזינן דעברך													?	קייב
הני גזייתא נינהו, דשמטי סוסיא, ואתו דברי להו.	אמרי:												!	קייב
לא תדור במתא דלא צניף בה סוסיא ולא נבח בה כלבא	רב לרב אסי:												◇	קייב
ואל תדור בעיר דריש מתא אסיא	[רב לרב אסי]												◇	קייב
ולא תנסיב תרתי, אי נסבת תרתי - נסיב תלת.	[רב לרב אסי]												◇	קייב
הפוך בנבילתא ולא תיפוך במילי.	רב לרב כהנא:												◇	קייב
פשוט נבילתא בשוקא ושקיל אגרא, ולא תימא כהנא אנא, וגברא רבא אנא, וסניא בי מלתא.	[רב לרב כהנא]												◇	קייב
סלקת לאיגרא - שירותך בהדך. מאה קרי במתא בזוזא - תותי כנפיך ניהוו.	[רב לרב כהנא]												◇	קייב
לא תשתי סמא, ולא תשוור ניגרא, ולא תעקר ככא, ולא תקנא בחיזיא, ולא תקנא בארמאה.	רב לחיזיא בריה:												◇	קייב
שלשה אין מתקנאין בהן, ואלו הן: נכרי קטן, ונחש קטן, ותלמיד קטן. מאי טעמא - דמלכותיהו אחורי אודנייהו קאי.	תנו רבנן:												◇	קייב
טרחי בך בשמעתא ולא מסתייע מילתא, תא אגמרך מילי דעלמא:	רב לאיבו בריה:												◇	קייב
אדחלא אכרעיך - זבינג זבין.													◇	קייב
כל מילי זבין ותחרט - בר מחמרא, דזבין ולא תחרט.													◇	קייב
שרי כסיך, פתח שקיך.													◇	קייב
קבא מארעא ולא כורא מאיגרא.													◇	קייב
תמרא בחלווך לבית סודנא רהיט.													◇	קייב
ועד כמה?													^	קייב
עד תלתא סאה.	רבא:												!	קייב
אי לא דרמאי שכרא לא איעתרי.	רב פפא:												◇	קייב

<p>◆ חולקים-disputants ◇ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review < מובאה של פסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ? קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראיה-proof</p>
<p>מקרא-key:</p>	

פסחים-ערבי פסחים	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ
אי לא דרמאי שכרא לא איעתרי.	איכא דאמרי, אמר רב חסדא:								■			◇
מאי סודנא?									^			◇
סוד נאה, וגמילות חסדים	רב חסדא:								!			◇
כל אגב - גביא בעי, כל אשראי - ספק אתי ספק לא אתי, ודאתי - מעות רעות נינהו.	רב פפא:											◇
שלשה דברים אמר רבי יוחנן משום אנשי ירושלים:	[רבי יוחנן משום אנשי ירושלים]											◇
כשאתה יוצא למלחמה - אל תצא בראשונה, אלא תצא באחרונה. כדי שתכנס בראשונה												◇
ועשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות												◇
והוי משתדל עם מי שהשעה משחקת לו.												◇
שלשה דברים אמר רבי יהושע בן לוי משום אנשי ירושלים:	[רבי יהושע בן לוי משום אנשי ירושלים]											◇
אל תרבה בגנות - משום מעשה שהיה												◇
בתך בגרה - שחרר עבדך ותן לה												◇
והוי זהיר באשתך מחתנה הראשון.												◇
מאי טעמא?												◇
משום ערוה	רב חסדא:								!			◇
משום ממון	רב כהנא								!			◇
הא והא איתנהו.												◇
שלשה מנוחלי העולם הבא, אלו הן:	רבי יוחנן:											◇
הדר בארץ ישראל												◇
והמגדל בניו לתלמוד תורה												◇
והמבדיל על היין במוצאי שבתות.												◇
מאי היא												◇
דמשייר מקדושא לאבדלתא.									!			◇
שלשה מכריז עליהן הקדוש ברוך הוא בכל יום:	רבי יוחנן:											◇
על רווק הדר בכרך ואינו חוטא												◇
ועל עני המחזיר אבידה לבעליה												◇
ועל עשיר המעשר פירותיו בצינעה.												◇
רב ספרא רווק הדר בכרך הוה - תני תנא קמיה דרבא ורב ספרא, צהבו פניו דרב ספרא												◇
לאו כגון מר, אלא כגון רב חנינא ורב אושעיא. דהוו אושכפי בארעא דישראל. והווי יתבי בשוקא דזונות, ועבדי להו מסאני לזונות, ועיילי להו. אינהו מסתכלי בהו, ואינהו לא מדלן עיניהו לאיסתכולי בהו. ומומתייהו הכי: בחייהו רבנן קדישי דבארעא דישראל.	אמר לו רבא:											◇
שלשה הקדוש ברוך הוא אוהבן:												◇
מי שאינו כועס												◇
ומי שאינו משתכר												◇
ומי שאינו מעמיד על מדותיו.												◇

<p>◆ חולקים-disputants ◇ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review < מובאה של פסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ז קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראיה-proof</p>
---	--

מקרא-key:

פסחים-ערבי פסחים	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ
שלשה הקדוש ברוך הוא שונאן:												◇
המדבר אחד בפה ואחד בלב												◇
והיודע עדות בחבירו ואינו מעיד לו												◇
והרואה דבר ערוה בחבירו ומעיד בו יחיד.												◇
כי הא דטוביה חטא ואתא זיגוד לחודיה ואסהיד ביה קמיה דרב פפא. נגדיה לזיגוד. אמר ליה: טוביה חטא וזיגוד מינגד? אמר ליה: אין, דכתיב (דברים יט) לא יקום עד אחד באיש ואת לחודך אסהדת ביה - שם רע בעלמא קא מפקת ביה.												○
מותר לשנאתו.	רבי שמואל בר רב יצחק אמר רב:											■
שנאמר (שמות כג) כי תראה חמור שנאך רבץ תחת משאו												■
מאי שונא?												^
אילימא שונא נכרי												!
שונא שאמרו - שונא ישראל, ולא שונא נכרי.	והא תניא:											■
אלא פשיטא - שונא ישראל.												!
ומי שריא למסניה? והכתיב (ויקרא יט) לא תשנא את אחיך בלבבך												ז
אלא: דאיכא סהדי דעביד איסורא												!
כולי עלמא נמי מיסני סני ליה, מאי שנא האי?												ז
אלא לאו כי האי גוונא, דחזיא ביה איהו דבר ערוה.												■
מצוה לשנאתו, שנאמר (משלי ח) יראת ה' שנאת רע.	רב נחמן בר יצחק:											■
מהו למימרא ליה לרביה למשנייה?	רב אחא בריה דרבא לרב אשי:											^
אי ידע דמהימן לרביה כבי תרי - לימא ליה, ואי לא - לא לימא ליה.	אמר ליה: [רב אשי]											!
שלשה חייהן אינם חיים: הרחמנין, והרתחנין, ואניני הדעת.	תנו רבנן:											◇
כולהו איתנהו בי.	ואמר רב יוסף:											■
שלשה שונאין זה את זה, אלו הן: הכלבים, והתרנגולין, והחברין.	תנו רבנן: [ת"ק]											◆
אף הונות.	יש אומרים:											◆
אף תלמידי חכמים שבבבל.	יש אומרים:											◆
שלשה אוהבין זה את זה, אלו הן: הגרים, ועבדים, ועורבין.	תנו רבנן:											◇
ארבעה אין הדעת סובלתן, אלו הן: דל גאה, ועשיר מכחש, וזקן מנאף, ופרנס מתגאה על הציבור בחנם.	[ת"ק]											◆
אף המגרש את אשתו פעם ראשונה ושניה ומחזירה.	יש אומרים:											◆
ותנא קמא?												ז
זימנא דכתובתה מרובה. אי נמי: יש לו בנים הימנה, ולא מצי מגרש לה.												!
חמשה דברים צוה כנען את בניו: אהבו זה את זה, ואהבו את הגזל, ואהבו את הזמה, ושנאו את אדוניכם, ואל תדברו אמת.												◇
ששה דברים נאמרים בסוס: אוהב את הזנות, ואוהב את המלחמה, ורוחו גסה, ומואס את השינה, ואוכל הרבה ומוציא קמעה.	[ת"ק]											◆
אף מבקש להרוג בעליו במלחמה.	יש אומרים:											◆

<p>◆ חולקים-disputants ◊ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review < מובאה של פסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ? קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראיה-proof</p>
<p>מקרא-key:</p>	

פסחים-ערבי פסחים	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ	
שבעה מנודין לשמים, אלו הן:	[ת"ק]										◆	◊	קוג:
יהודי שאין לו אשה													קוג:
ושיש לו אשה ואין לו בנים													קוג:
ומי שיש לו בנים ואין מגדלן לתלמוד תורה													קוג:
ומי שאין לו תפילין בראשו ותפילין בזרועו													קוג:
וציצית בבגדו													קוג:
ומזוזה בפתחו													קוג:
והמונע מנעלים מרגליו.													קוג:
אף מי שאין מיסב בחבורה של מצוה.	יש אומרים:										◆	◊	קוג:
רבה בר בר חנה אמר רבי שמואל בר מרתא אמר רב משום רבי יוסי איש הוצל:	רבה בר בר חנה אמר רבי שמואל בר מרתא אמר רב משום רבי יוסי איש הוצל:												קוג:
והיושבת על דם טהור - אסורה לשמש.													קוג:
עד כמה?											^		קוג:
עונה.	רב:										!		קוג:
הוא יוסף איש הוצל, הוא יוסף הבבלי, הוא איסי בן גור אריה, הוא איסי בן יהודה, הוא איסי בן גמליאל, הוא איסי בן מהללאל, ומה שמו - איסי בן עקביה שמו.	תנא:												קוג:
הוא רבי יצחק בן טבלא, הוא רבי יצחק בן חקלא, הוא רבי יצחק בן אלעא.	[תנא]												קוג:
רבי יצחק בן אחא דשמעתא, הוא רבי יצחק בן פנחס דאגדתא, וסימניך: שמעוני אחי ועמי.	[תנא]												קיד.
רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן משמיה דרבי יהודה ברבי אילעי:	רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן משמיה דרבי יהודה ברבי אילעי:												קיד.
דאכיל אליתא - טשי בעלייתא, דאכיל קקולי - אקיקלי דמתא שכיב.	כי אתא עולא אמר: מתלא מתלין במערבא:												קיד.
מזגו לו כוס ראשון, בית שמאי אומרים: מברך על היום, ואחר כך מברך על היין	[בית שמאי]										◆	◊	קיד.
מברך על היין, ואחר כך מברך על היום.	בית הלל:										◆	◊	קיד.
דברים שבין בית שמאי ובית הלל בסעודה:	תנו רבנן:												קיד.
מברך על היום ואחר כך מברך על היין, מפני שהיום גורם ליין שיבא, וכבר קידש היום ועדיין יין לא בא.	בית שמאי:										◆	◊	קיד.
מברך על היין ואחר כך מברך על היום, מפני שהיין גורם לקידוש שתאמר.	בית הלל:										◆	◊	קיד.
דבר אחר: ברכת היין תדירה וברכת היום אינה תדירה, תדיר ושאינו תדיר - תדיר קודם.	[בית הלל]												קיד.
והילכתא כדברי בית הלל.													קיד.
מאי דבר אחר?												?	קיד.
וכי תימא: התם תרתי והכא חדא, הכא נמי תרתי נינהו, תדיר ושאינו תדיר קודם.												!	קיד.
והלכה כדברי בית הלל.													< קיד.
פשיטא, דהא נפיק בת קול												?	קיד.

<p>◆ חולקים-disputants ◇ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review < מובאה של פסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ? קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראיה-proof</p>
---	--

מקרא-key:

פסחים-ערבי פסחים	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ		
קודם בת קול	איבעית אימא:											◇	קיד.	
לאחר בת קול, ורבי יהושע היא	ואי בעית אימא:											!	◇	קיד.
אין משגיחין בבת קול.	דאמר: [רבי יהושע]											!	◇	קיד.
הביאו לפניו מטבל בחזרת עד שמגיע לפרפרת הפת.													■	קיד.
הביאו לפניו מצה וחזרת וחרוסת ושני תבשילין, אף על פי שאין חרוסת מצוה.	[ת"ק]												◆	קיד.
מצוה.	רבי אליעזר ברבי צדוק:												◆	קיד.
ובמקדש היו מביאין לפניו גופו של פסח.													■	קיד.
זאת אומרת מצות צריכות כוונה. כיון דלא בעידן חיובא דמרור הוא דאכיל ליה - בבורא פרי האדמה הוא דאכיל ליה, ודילמא לא איכוון למרור - הלכך בעי למהדר לאטבולי לשם מרור. דאי סלקא דעתך מצוה לא בעיא כוונה - למה לך תרי טיבולי? והא טביל ליה חדא זימנא	ריש לקיש:												■	קיד:
ממאי? דילמא לעולם מצות אין צריכות כוונה, ודקאמרת תרי טיבולי למה לי - כי היכי דליהוי היכירא לתינוקות.													?	קיד:
וכי תימא: אם כן לישמעין שאר ירקות													?	קיד:
אי אשמעינן שאר ירקות הוה אמינא: היכא דאיכא שאר ירקות הוא דבעינן תרי טיבולי, אבל חזרת לחודא - לא בעי תרי טיבולי, קמשמע לן: דאפילו חזרת בעינן תרי טיבולי כי היכי דליהוי ביה היכירא לתינוקות.													!	קיד:
אכלן דמאי - יצא, אכלן בלא מתכוין - יצא, אכלן לחצאין - יצא, ובלבד שלא ישהא בין אכילה לחבירתה יותר מכדי אכילת פרס.	ועוד תניא:												?	קיד:
תנאי היא													!	קיד:
אף על פי שטיבל בחזרת - מצוה להביא חזרת וחרוסת ושני תבשילין.	דתניא, רבי יוסי:												!	קיד:
ואכתי, ממאי? דילמא קסבר רבי יוסי מצות אין צריכות כוונה, והאי דבעינן תרי טיבולי - כי היכי דתיהוי היכירא לתינוקות													?	קיד:
אם כן מאי מצוה?													!	קיד:
מאי שני תבשילין?													^	קיד:
סילקא וארוזא.	רב הונא:												◆	קיד:
רבא הוה מיהדר אסילקא וארוזא, הואיל ונפיק מפומיה דרב הונא.	[רבא]												○	קיד:
שמע מינה דרב הונא: לית דחייש להא דרבי יוחנן בן נורי.	רב אשי:												■	קיד:
ארוז מין דגן הוא, וחייבין על חימוצו כרת, ואדם יוצא בו ידי חובתו בפסח.	דתניא, רבי יוחנן בן נורי:												■	קיד:
אפילו דג וביצה שעליו.	חזקיה:												◆	קיד:
צריך שני מיני בשר, אחד זכר לפסח ואחד זכר לחגיגה.	רב יוסף:												◆	קיד:
אפילו גרמא ובישולא.	רבינא:												◆	קיד:
פשיטא, היכא דאיכא שאר ירקות - מברך אשאר ירקות בורא פרי האדמה ואכיל, והדר מברך על אכילת מרור ואכיל. היכא דליכא אלא חסא, מאי?													^	קיד:
מברך מעיקרא אמרור בורא פרי האדמה ואכיל, ולבסוף מברך עליה על אכילת מרור ואכיל.	רב הונא:												◆	קיד:
לאחר שמילא כריסו הימנו חוזר ומברך עליה?	מתקיף לה רב חסדא:												?	קטו.
מעיקרא מברך עליה בורא פרי האדמה ועל אכילת מרור ואכיל, ולבסוף אכיל אכילת חסא בלא ברכה.	אלא אמר רב חסדא:												◆	קטו.
עבדי כרב הונא	בסורא:												◆	קטו.

<p>◆ חולקים-disputants ◇ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review < מובאה של פסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ? קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראיה-proof</p>
---	--

מקרא-key:

פסחים-ערבי פסחים	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ
מ'מרא	רב ששת בריה דרב יהושע:											
כרב חסדא.	והלכתא כוותיה דרב חסדא.											
מהדר אשאר ירקות, לאפוקי נפשיה מפלוגתא.	רב אחא בריה דרבא:											
לא ניכרוך איניש מצה ומרור בהדי הדדי וניכול, משום דסבירא לן: מצה בזמן הזה דאורייתא, ומרור דרבנן, ואתי מרור דרבנן ומבטיל ליה למצה דאורייתא - ואפילו למאן דאמר מצות אין מבטלות זו את זו - הני מילי דאורייתא בדאורייתא, או דרבנן בדרבנן, אבל דאורייתא ורבנן - אתי דרבנן ומבטיל ליה לדאורייתא.	רבינא: אמר לי רב משרשיא בריה דרב נתן, הכי אמר הלל משמיה דגמרא:											
מאן תנא דשמעת ליה מצות אין מבטלות זו את זו	ההלל היא.											
אמרו עליו על הלל שהיה כורכן בבת אחת ואוכלן, שנאמר (במדבר ט) על מצות ומררים יאכלהו.	דתניא: [הלל]											
חולקין עליו חבריו על הלל.	רבי יוחנן:											
יכול יהא כורכן בבת אחת ואוכלן כדרך שהלל אוכלן - תלמוד לומר על מצות ומררים יאכלהו - אפילו זה בפני עצמו וזה בפני עצמו.	דתניא: [חבריו]											
אי הכי, מאי אפילו?	מתקיף לה רב אשי:											
האי תנא הכי קתני: יכול לא יצא בהו ידי חובתו אלא אם כן כורכן בבת אחת ואוכלן, כדרך שהלל אוכלן - תלמוד לומר על מצות ומררים יאכלהו - אפילו זה בפני עצמו וזה בפני עצמו.	אלא אמר רב אשי:											
השתא דלא איתמר הלכתא לא כהלל ולא כרבנן - מברך על אכילת מצה ואכיל, והדר מברך על אכילת מרור ואכיל, והדר אכיל מצה וחסא בהדי הדדי בלא ברכה, זכר למקדש כהלל.	רבי אלעזר אמר רב אושעיא:											
כל שטיבולו במשקה - צריך נטילת ידים.	רב פפא:											
שמע מינה האי חסא צריך לשקועיה בחרוסת, משום קפא. דאי סלקא דעתך לא צריך לשקועיה - נטילת ידים למה ליה? הא לא נגע.	ודילמא, לעולם אימא לך: לא צריך לשקועיה, וקפא - מריחא מיית, אלא למה ליה נטילת ידים - דילמא משקעו ליה.											
לא נישיה איניש מרור בחרוסת, דילמא אנב חלייה דתבלין מבטיל ליה למרוריה, ובעינן טעם מרור וליכא.	נטל ידיו בטיבול ראשון - נוטל ידיו בטיבול שני.											
הא בעלמא איתמר, דאי סלקא דעתך הכא איתמר - למה ליה נטילת ידים תרי זימני? הא משא ליה ידיה חדא זימנא	אמרו רבנן קמיה דרב פפא:											
אדרבה, הכא איתמר. דאי סלקא דעתך בעלמא איתמר - למה ליה תרי טיבולי? אלא מאי הכא איתמר - נטילת ידים תרי זימני למה ליה, הא משא ליה ידיה חדא זימנא אמרי: כיון דבעי למימר אגדתא והיליא - דילמא אסודו אסודו לדעתיה ונגע.	רבא:											
בלע מצה - יצא, בלע מרור - לא יצא. בלע מצה ומרור - ידי מצה יצא, ידי מרור לא יצא. כרכן בסיב ובלען - אף ידי מצה נמי לא יצא.	רב שימי בר אשי:											
מצה לפני כל אחד ואחד, מרור לפני כל אחד ואחד, וחרוסת לפני כל אחד ואחד, ואין עוקרין את השלחן אלא לפני מי שאומר הגדה.	רב הונא:											
כולהו נמי לפני מי שאומר הגדה.	והלכתא כרב הונא.											
למה עוקרין את השולחן?	אמרי דבי רבי ינאי:											
כדי שיכירו תינוקות וישאלו.	אביי הוה יתיב קמיה דרבה, חזא דקא מדלי תכא מקמיה.											

<p>◆ חולקים-disputants ◇ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review < מובאה של פסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ? קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראיה-proof</p>
---	--

מקרא-key:

פסחים-ערבי פסחים	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ	קטן
מ'מרא	מאן דאמר												קטן
עדיין לא קא אכלינן, אתו קא מעקרי תכא מיקמן?	אמר להו: [אביי]												קטן
פטרותן מלומר מה נשתנה.	אמר ליה רבה:												קטן
(דברים טז) לחם עני (כתיב) - לחם שעונין עליו דברים.	שמואל:												קטן
לחם עני - לחם שעונין עליו דברים הרבה.	תניא נמי הכי:												קטן
דבר אחר: לחם עני - עני כתיב, מה עני שדרכו בפרוסה - אף כאן בפרוסה.													קטן
דבר אחר: מה דרכו של עני - הוא מסיק ואשתו אופה, אף כאן נמי - הוא מסיק ואשתו אופה.													קטן
אף על פי שאין חרוסת מצוה.													קטן
ואי לא מצוה - משום מאי מייתי לה?													קטן
משום קפא.	רבי אמי:												קטן
קפא דחסא - חמא, קפא דחמא - כרתי, קפא דכרתי - חמימי, קפא דכולהו - חמימי. אדהכי והכי נימא הכי: קפא קפא, דכירנא לך ולשב בנתיך, ולתמני כלתך.	רב אסי:												קטן
רבי אלעזר ברבי צדוק אומר מצוה וכו'.													קטן
מאי מצוה?													קטן
זכר לתפוח.	רבי לוי:												קטן
זכר לטיט	רבי יוחנן:												קטן
הלכך צריך לקהוייה, וצריך לסמוכיה. לקהוייה - זכר לתפוח, וצריך לסמוכיה - זכר לטיט.	אביי:												קטן
תבלין זכר לתבן, חרוסת זכר לטיט.	תניא כוותיה דרבי יוחנן:												קטן
כך היו אומרים תגרי חרץ שבירושלים: בואו וטלו לכם תבלין למצוה.	רבי אלעזר ברבי צדוק:												קטן
מגו לו כוס שני, וכאן הבן שואל אביו. ואם אין דעת בן אביו מלמדו:													קטן
מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות, שבכל הלילות אנו אוכלין - חמץ ומצה הלילה הזה כולו מצה?													קטן
שבכל הלילות אנו אוכלין שאר ירקות, הלילה הזה מרור?													קטן
שבכל הלילות אנו אוכלין בשר צלי שלוק ומבושל, הלילה הזה כולו צלי?													קטן
שבכל הלילות אנו מטבילין פעם אחת, הלילה הזה שתי פעמים?													קטן
ולפי דעתו של בן, אביו מלמדו.													קטן
מתחיל בגנות ומסיים בשבח, ודורש (דברים כו) מארמי אובד אבי עד שיגמור כל הפרשה כולה.													קטן
חכם בנו - שואלו, ואם אינו חכם - אשתו שואלתו. ואם לאו - הוא שואל לעצמו. ואפילו שני תלמידי חכמים שיודעין בהלכות הפסח - שואלין זה לזה.	תנו רבנן:												קטן
מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות שבכל הלילות אנו מטבילין פעם אחת, הלילה הזה שתי פעמים.													קטן
אטו כל יומא לא סגי דלא מטבלא חדא זימנא?	מתקיף לה רבא:												קטן
הכי תתני: שבכל הלילות אין אנו חייבין לטבל אפילו פעם אחת, הלילה הזה שתי פעמים.	אלא אמר רבא:												קטן
חיובא לדרדקי?	מתקיף לה רב ספרא:												קטן
הכי תתני: אין אנו מטבילין אפילו פעם אחת הלילה הזה שתי פעמים.	אלא אמר רב ספרא:												קטן
מתחיל בגנות ומסיים בשבח													קטן
מאי בגנות?													קטן
מתחלה עובדי עבודת גלולים היו אבותינו.	רב:												קטן

<p>disputants-חולקים- central point for summary and review-נקודה מרכזית לסיכום וחזרה- insertion of an earlier segment-מובאה של פסקה קודמת- story-מעשה- key-מקרא:</p>	<p>statement-מימרא- challenge-קושיא- question-שאלה- answer-תירוץ- proof-ראיה-</p>
--	---

פסחים-ערבי פסחים	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ
עבדים היינו.	שמואל:											קטז.
אמר ליה רב נחמן לדרו עבדיה: עבדא דמפיק ליה מריה לחירות ויהיב ליה כספא ודהבא, מאי בעי למימר ליה? אמר ליה: בעי לאודוויי ולשבוחי. אמר ליה: פטרתן מלומר מה נשתנה. פתח ואמר עבדים היינו.												קטז.
כל שלא אמר שלשה דברים אלו בפסח לא יצא ידי חובתו. ואלו הן: פסח, מצה, ומרור.	רבן גמליאל היה אומר:											קטז.
פסח - על שום שפסח המקום על בתי אבותינו במצרים, שנאמר (שמות יב) ואמרתם זבח פסח הוא לה' אשר פסח וגו'.												קטז.
מצה - על שום שנגאלו אבותינו ממצרים, שנאמר (שמות יב) ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים וגו'.												קטז.
מרור - על שום שמררו המצריים את בני אבותינו במצרים, שנאמר (שמות א) ומררו את חיהם וגו'.												קטז.
בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, שנאמר (שמות יג) והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים. לפיכך אנחנו חייבים להודות להלל לשבח לפאר לרומם להדר לברך לעלה ולקלס למי שעשה לאבותינו ולנו את כל הנסים האלו, הוציאנו מעבדות לחרות מיגון לשמחה ומאבל ליום טוב ומאפלה לאור גדול, ומשעבוד לגאולה, ונאמר לפניו הללויה.												קטז.
עד היכן הוא אומר?												קטז.
עד אם הבנים שמחה.	בית שמאי:											קטז.
עד חלמיש למעינו מים.	בית הלל:											קטז.
והותם בגאולה.												קטז.
אשר גאלנו וגאל את אבותינו ממצרים, ולא היה חותם.	רבי טרפון:											קטז.
כן ה' אלהינו ואלהי אבותינו יגיענו למועדים ולרגלים אחרים הבאים לקראתנו לשלום, שמחים בבנין עירך וששים בעבודתך ונאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים כו', עד ברוך אתה ה' גאל ישראל.	רבי עקיבא:											קטז.
צריך שיאמר ואתנו הוציא משם.	רבי:											קטז.
מצה צריך להגביה, ומרור צריך להגביה. בשר אין צריך להגביה, ולא עוד אלא שנראה כאוכל קדשים בחוץ.	רבי:											קטז.
סומא פטור מלומר הגדה. כתיב הכא בעבור זה וכתוב התם (דברים כא) בננו זה, מה הלך - פרט לסומא, אף כאן - פרט לסומין.	רב אחא בר יעקב:											קטז.
איני?												קטז.
שאלתינהו לרבנן דבי רב יוסף. מאן דאמר אגדתא בי רב יוסף? אמרו: רב יוסף. מאן דאמר אגדתא בי רב ששת? אמרו: רב ששת.	והאמר מרימר:											קטז.
מצה בזמן הזה דרבנן.	קסברי רבנן:											קטז.
מכלל דרב אחא בר יעקב סבר מצה בזמן הזה דאורייתא?												קטז.
והא רב אחא בר יעקב הוא דאמר מצה בזמן הזה דרבנן.	[רב אחא בר יעקב]											קטז.
כל דתקון רבנן - כעין דאורייתא תיקון.	קסבר: [רב אחא בר יעקב]											קטז.
לרב ששת ולרב יוסף נמי, הא ודאי כל דתקון רבנן כעין דאורייתא תיקון.												קטז.
הכי השתא בשלמא התם, מדהוה ליה למיכתב בננו הוא וכתוב בננו זה - שמע מינה פרט לסומין הוא דאתא, אבל הכא - אי לאו בעבור זה מאי לכתוב? אלא: בעבור מצה ומרור הוא דאתא.												קטז.
לפיכך אנחנו חייבין וכו'.												קטז.
הללויה וכסיה וידידיה - אחת הן.	רב חסדא אמר רבי יוחנן:											קטז.
כסיה ומרחביה - אחת הן.	רב:											קטז.
מרחביה בלבד.	רבה:											קטז.
מרחב יה לרב חסדא מאי?	איבעיא להו:											קטז.

<p>disputants-חולקים- נקודה מרכזית לסיכום וחזרה- מובאה של פסקה קודמת- מעשה-story- key-מקרא:</p>	<p>statement-מימרא- קושיא-challenge- שאלה-question- תירוץ-answer! ראיה-proof-</p>
---	---

פסחים-ערבי פסחים	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ
תיקו.												◊
ידידיה לרב מאי?	איבעיא להו:											^
ידידיה נחלק לשנים, לפיכך: ידיד - חול, יה - קודש.	תא שמע, דאמר רב:											◊
הללויה לרב מאי?	איבעיא להו:											^
חזינא תילי דבי חביבא דכתיב בהו הללו בחד גיסא ויה בחד גיסא.	תא שמע, דאמר רב:											◊
ופליגא דרבי יהושע בן לוי.												
מאי הללויה - הללויה בהלולים הרבה.	דאמר רבי יהושע בן לוי:											◊
ופליגא דידיה אדידיה												
בעשרה מאמרות של שבח נאמר ספר תהלים: בניצוח, בנגון, במשכיל, במזמור, בשיר, באשרי, בתהלה, בתפלה, בהודאה, בהללויה. גדול מכולן הללויה, שכולל שם ושבח בבת אחת.	דאמר רבי יהושע בן לוי:											◊
שיר שבתורה - משה וישראל אמרוהו בשעה שעלו מן הים. והלל זה מי אמרו? נביאים שביניהן תקנו להן לישראל, שיהו אומרין אותו על כל פרק ופרק ועל כל צרה וצרה שלא תבא עליהן, ולכשנגאלין אומרים אותו על גאולתן.	רב יהודה אמר שמואל:											◊
כל תושבחות האמורות בספר תהלים - כלן דוד אמרן, שנאמר (תהלים עב) כלו תפלות דוד בן ישי, אל תיקרי כלו אלא, כל אלו.	תניא: היה רבי מאיר אומר:											◊
הלל זה מי אמרו?												^
משה וישראל אמרוהו בשעה שעלו מן הים, וחלוקין עליו חביריו לומר שדוד אמרן, ונראין דבריו מדבריהן. אפשר ישראל שחטו את פסחיהן ונטלו לולביהן ולא אמרו שירה? דבר אחר: פסלו של מיכה עומד בבכי, וישראל אומרים את ההלל.	רבי יוסי אומר: אלעזר בני אומר:											◊
כל שירות ותושבחות שאמר דוד בספר תהלים, רבי אליעזר אומר: כנגד עצמו אמרן	תנו רבנן: [רבי אליעזר]											◊
כנגד ציבור אמרן	רבי יהושע:											◊
יש מהן כנגד ציבור, ויש מהן כנגד עצמו. האמורות בלשון יחיד - כנגד עצמו, האמורות בלשון רבים - כנגד ציבור.	חכמים:											◊
ניצוח וניגון - לעתיד לבא												◊
משכיל - על ידי תורגמן												◊
לדוד מזמור - מלמד ששרתה עליו שכינה ואחר כך אמר שירה.												◊
מזמור לדוד - מלמד שאמר שירה ואחר כך שרתה עליו שכינה. ללמדך שאין השכינה שורה לא מתוך עצלות, ולא מתוך עצבות, ולא מתוך שחוק, ולא מתוך קלות ראש, ולא מתוך דברים בטלים, אלא מתוך דבר שמחה של מצוה. שנאמר (מלכים ב ג) ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן ותהי עלי יד ה'.												◊
וכן לדבר הלכה.	רב יהודה אמר רב:											◊
וכן לחלום טוב.	רב נחמן:											◊
איני?												?
כל תלמיד חכם היושב לפני רבו ואין שפתותיו נוטפות מר - תכוונה, שנאמר (שיר השירים ה) שפתותיו שושנים נוטפות מור עבר אל תקרי שושנים - אלא שושנים, אל תקרי מור עבר אלא מר עבך	והאמר רב גידל אמר רב:											◊
לא קשיא, הא - ברבה, הא - בתלמידא.												◊
ואי בעית אימא: הא והא ברבה, ולא קשיא, הא - מקמי דפתח, והא - לבתר דפתח.												◊
כי הא דרבה מקמי דפתח להו לרבנן אמר מילתא דבדיחותא, ובדחו רבנן. ולבסוף יתיב באימתא, ופתח בשמעתא.												◊
הלל זה מי אמרו?	תנו רבנן:											◊

<p>◆ חולקים-disputants ◊ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review < מובאה של פסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story ■ מירא-statement ? קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראיה-proof</p>	<p>■ מירא-statement ? קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראיה-proof</p>
--	---

מקרא-key:

פסחים-ערבי פסחים	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ	קיו
וכי תימא דלא ידעינן הי הללויה													קיו
ונימא: עד הללויה שבצאת ישראל												◊	קיו
קשיא.												■	קיו
והותם בגאולה.													קיו
קריאת שמע והלל - גאל ישראל, דצלותא - גואל ישראל. מאי טעמא - דרחמי ניהו.	רבא:												קיו
דקידושא - אשר קדשנו במצותיו וצונו, דצלותא - קדשנו במצותיך. מאי טעמא - דרחמי ניהו.	רבי זירא:												קיו
וצריך שיזכיר יציאת מצרים בקידוש היום. כתיב הכא (דברים טז) למען תזכר את יום וכתוב התם (שמות כ) זכור את יום השבת לקדשו.	רב אחא בר יעקב:												קיו
דצלותא מצמיח קרן ישועה, דאפטרטא מגן דוד.	רבה בר שילא:												קיו
(שמואל ב י) ועשיתי לך שם גדול כשם הגדלים, תני רב יוסף: זהו שאומרים מגן דוד.	[תני רב יוסף]												קיו
(בראשית יב) ואעשך לגוי גדול - זהו שאומרים אלהי אברהם, ואברכך - זהו שאומרים אלהי יצחק, ואגדלה שמך - זהו שאומרים אלהי יעקב, יכול יהו חותמין בכולן - תלמוד לומר והיה ברכה - כך חותמין, ואין חותמין בכולן.	רבי שמעון בן לקיש:												קיו
בשבתא, בין בצלותא בין בקידושא - מקדש השבת, ביומא טבא בין בצלותא ובין בקידושא - מקדש ישראל והזמנים.	אמר רבא: אשכחתינא לסבי דפומבדיתא דיתבי וקאמרי:												קיו
אדרבה, דצלותא בין בשבתא בין ביומא טבא - מקדש ישראל, בקידושא דשבתא - מקדש השבת, ביומא טבא - מקדש ישראל והזמנים.	ואמינא להו אנא: [רבא]												קיו
ואנא אמינא טעמא דידי וטעמא דידכו													קיו
טעמא דידכו: שבת דקביעא וקיימא, בין בצלותא ובין בקידושא - מקדש השבת, יומא טבא, דישאל הוא דקבעי ליה דקמבערי ירחי וקבעי לשני - מקדש ישראל והזמנים.													קיו
טעמא דידי: צלותא דברבים איתא - מקדש ישראל, קידוש דביחיד איתא, בשבת - מקדש השבת, ביום טוב - מקדש ישראל והזמנים.													קיו
ולא היא, צלותא ביחיד מי ליתיה, וקידושא ברבים מי ליתיה?													קיו
זיל בתר עיקר.	ורבא סבר:												קיו
עולא בר רב נחית קמיה דרבא, אמר כסבי דפומבדיתא, ולא אמר ליה ולא מידי.													קיו
אלמא: הדר ביה רבא.													קיו
רב נתן אבוי דרב הונא בריה דרב נתן נחית קמיה דרב פפא, אמר כסבי דפומבדיתא													קיו
ושבחה רב פפא.	[רב פפא]												קיו
אנא איקלע לסורא קמיה דמרימר, ונחית קמיה שלווחא דציבורא, ואמר כסבי דפומבדיתא, והו משתקי ליה כולי עלמא.	רבינא:												קיו
שבקוהו, הילכתא כסבי דפומבדיתא.	אמר להו:												קיו
ולא הו משתקו ליה.													קיו
מזגו לו כוס שלישי - מברך על מזונו.													קיו
רביעי - גומר עליו את הלל, ואומר עליו ברכת השיר.													קיו
בין הכוסות הללו, אם רוצה לשתות - ישתה. בין שלישי לרביעי לא ישתה.													קיו
שמע מינה ברכת המזון טעונה כוס	רב חנן לרבא:												קיו
ארבע כסי תיקנו רבנן דרך חירות, כל חד וחד נעביד ביה מצוה.	אמר לוי: [רבא]												קיו
רביעי גומר עליו את ההלל ואומר עליו ברכת השיר.													קיו

<p>◆ חולקים-disputants ◇ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review < מובאה של פסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story מקרא-key:</p>	<p>■ מימרא-statement ? קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראיה-proof</p>
---	--

פסחים-ערבי פסחים	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ
מאי ברכת השיר?												ק"ת.
יהלוך ה' אלהינו	רב יהודה:					◆	!	◇				ק"ת.
נשמת כל חי.	רבי יוחנן:					◆	!	◇				ק"ת.
רביעי גומר עליו את ההלל, ואומר הלל הגדול, דברי רבי טרפון	תנו רבנן: [רבי טרפון]					◆	■	◇				ק"ת.
(תהלים כג) ה' רעי לא אחסר.	יש אומרים:					◆	■	◇				ק"ת.
מהיכן הלל הגדול?							^	◇				ק"ת.
(תהלים קלו) מהודו עד (תהלים קלז) נהרות בבל	רבי יהודה					◆	!	◇				ק"ת.
משיר המעלות עד נהרות בבל	רבי יוחנן:					◆	!	◇				ק"ת.
(תהלים קלה) מכי יעקב בחר לו יה עד נהרות בבל.	רב אחא בר יעקב:					◆	!	◇				ק"ת.
ולמה נקרא שמו הלל הגדול?							^					ק"ת.
מפני שהקדוש ברוך הוא יושב ברומו של עולם, ומחלק מזונות לכל בריה.	רבי יוחנן:						!	◇				ק"ת.
הני עשרים וששה הודו כנגד מי - כנגד עשרים וששה דורות שברא הקדוש ברוך הוא בעולמו, ולא נתן להם תורה, וזן אותם בחסדו.	רבי יהושע בן לוי:						■	◇				ק"ת.
מאי דכתיב (תהלים קלו) הודו לה' כי טוב - הודו לה' שגובה חובתו של אדם בטובתו, עשיר - בשורו, ואת עני - בשויו, יתום בביצתו, אלמנה - בתרנגולתה. ואמר רבי יוחנן: קשין מזונותיו של אדם כפליים כיוולדה. דאילו ביולדה כתיב (בראשית ג) בעצב, ובמזונות כתיב (בראשית ג) בעצבון.	רב חסדא:						■	◇				ק"ת.
קשין מזונותיו של אדם יותר מן הגאולה. דאילו בגאולה כתיב (בראשית מח) המלאך הגאול אתי מכל רע - מלאך בעלמא, ואילו במזונות כתיב (בראשית מח) האלהים הרעה אתי.	רבי יוחנן:						■	◇				ק"ת.
בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא לאדם (בראשית ג) וקוץ ודרדר תצמיח לך, זלגו עיניו דמעות, אמר לפניו: רבונו של עולם, אני וחמורי נאכל באבוס אחד? כיון שאמר לו (בראשית ג) בזעת אפך תאכל לחם - נתקררה דעתו.	רבי יהושע בן לוי:						■	◇				ק"ת.
אשרינו אם עמדנו בראשונה, ועדיין לא פלטינן מינה, דקא אכלינן עיסבי דדברא.	רבי שמעון בן לקיש:						■					ק"ת.
קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף, דכתיב (תהלים קלו) נתן לחם לכל בשר וסמך ליה לגור ים סוף לגורים.	רב שיזבי משמיה דרבי אלעזר בן עזריה:						■	◇				ק"ת.
קשין נקביו של אדם כיום המיתה וכקריעת ים סוף, שנאמר (ישעיהו נא) מהר צעה להפתח וכתוב בתריה רגע הים ויהמו גליו.	רבי אלעזר בן עזריה:						■	◇				ק"ת.
כל המבזה את המועדות - כאילו עובד עבודה זרה, שנאמר (שמות לד) אלהי מסכה לא תעשה לך וכתוב בתריה את חג המצות תשמר.	רב ששת משום רבי אלעזר בן עזריה:						■	◇				ק"ת.
כל המספר לשון הרע, וכל המקבל לשון הרע, וכל המעיד עדות שקר בחבירו - ראוי להשליכו לכלבים, שנאמר (שמות כב) לכלב תשלכון אתו וכתוב בתריה (שמות כג) לא תשא שמע שוא וקרי ביה לא תשיא.	ואמר רב ששת משום רבי אלעזר בן עזריה:						■	◇				ק"ת.
וכי מאחר דאיכא הלל הגדול, אנו מאי טעמא אמרינן האי?							?	◇				ק"ת.
משום שיש בו חמשה דברים הללו: יציאת מצרים, וקריעת ים סוף, ומתן תורה, ותחית המתים, וחבלו של משיח.							■	!	◇			ק"ת.
יציאת מצרים - דכתיב (תהלים קיד) בצאת ישראל ממצרים							■	!				ק"ת.
וקריעת ים סוף - דכתיב (תהלים קיד) הים ראה וינס							■	!				ק"ת.
מתן תורה - דכתיב (תהלים קיד) ההרים רקדו כאילים							■	!				ק"ת.
תחיית המתים - דכתיב (תהלים קטז) אתהלך לפני ה'							■	!				ק"ת.
חבלו של משיח - דכתיב (תהלים קטז) לא לנו ה' לא לנו.							■	!				ק"ת.
לא לנו ה' לא לנו - זו שעבוד מלכות	ואמר רבי יוחנן:						■	!				ק"ת.

<p>◆ חולקים-disputants ◇ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review < מובאה של פסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ? קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראיה-proof</p>
<p>key-מקרא:</p>	

פסחים-ערבי פסחים	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ
לא לנו ה' לא לנו - זו מלחמת גוג ומגוג.	איכא דאמרי, אמר רבי יוחנן:											קיה.
מפני שיש בו מילוט נפשות של צדיקים מגיהנם שנאמר, (תהלים קטז) אנה ה' מלטה נפשי	רב נחמן בר יצחק:											קיה.
מפני שיש בו ירידתן של צדיקים לכבשן האש ועלייתן ממנו, ירידתן - דכתיב לא לנו ה' לא לנו - אמר חנניה, כי לשמך תן כבוד - אמר מישאל, על חסדך ועל אמתך - אמר עזריה, למה יאמרו הגוים - אמרו כולן. עלייתן מכבשן האש - דכתיב (תהלים קיז) הללו את ה' כל גוים - אמר חנניה, שבחוהו כל האמים - אמר מישאל, כי גבר עלינו חסדו - אמר עזריה, ואמת ה' לעולם הללויה - אמרו כולן.	חזקיה											קיה.
ואמת ה' לעולם - גבריאל אמרו.	יש אומרים:											קיה.
בשעה שהפיל נמרוד הרשע את אברהם אבינו לתוך כבשן האש אמר גבריאל לפני הקדוש ברוך הוא: רבנו של עולם, ארד ואצנן, ואציל את הצדיק מכבשן האש. אמר לו הקדוש ברוך הוא: אני יחיד בעולמי והוא יחיד בעולמו, נאה ליחיד להציל את היחיד. ולפי שהקדוש ברוך הוא אינו מקפח שכר כל בריה, אמר: תזכה ותציל שלשה מבני בניו.												קיה.
בשעה שהפיל נבוכדנצר הרשע חנניה מישאל ועזריה לתוך כבשן האש, עמד יורקמו שר הברד לפני הקדוש ברוך הוא, אמר לפניו: רבנו של עולם, ארד ואצנן את הכבשן, ואציל לצדיקים הללו מכבשן האש. אמר לו גבריאל: אין גבורתו של הקדוש ברוך הוא בכך, שאתה שר ברד, והכל יודעין שהמים מכבין את האש, אלא אני שר של אש, ארד ואקרר מבפנים ואקדיח מבחוץ, ואעשה נס בתוך נס. אמר לו הקדוש ברוך הוא: רד. באותה שעה פתח גבריאל ואמר: ואמת ה' לעולם.	דרש רבי שמעון השלוני:											קיה.
ואמת ה' לעולם - דגים שבים אמרוהו. כדרב הונא.	רבי נתן:											קיה:
ישראל שבאותו הדור מקטני אמנה היו	דאמר רב הונא:											קיה:
מאי דכתיב (תהלים קו) וימרו על ים בים סוף - מלמד שהמרו ישראל באותה שעה ואמרו: כשם שאנו עולין מצד אחד - כך מצריים עולים מצד אחר. אמר לו הקדוש ברוך הוא לשר של ים: פלוט אותן ליבשה. אמר לפניו: רבנו של עולם, כלום יש עבד שנותן לו רבו מתנה, וחזור ונוטל ממנו? - אמר לו: אתן לך אחד ומחצה שבהן. אמר לו: רבנו של עולם, יש עבד שתובע את רבו? אמר לו: נחל קישון יהא לי ערב. מיד פלט אותן ליבשה, ובאו ישראל וראו אותן, שנאמר (שמות יד) וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים.	וכדרש רבה בר מרי:											קיה.
מאי אחד ומחצה שבהן?												קיה:
דאילו בפרעה כתיב (שמות יד) שש מאות רכב בחור ואילו בסיסרא כתיב (שופטים ד) תשע מאות רכב ברזל.												קיה:
כי אתא סיסרא אתא עלייהו בדקרי דפרזלא, הוציא הקדוש ברוך הוא עליהם כוכבים ממסילותם דכתיב (שופטים ה) מן שמים נלחמו הכוכבים, כיון דנחיתו כוכבי שמים עלייהו אקדירו הני דקרי דפרזלא, נחיתו לאקרורי, למיסחי נפשיהו בנחל קישון. אמר לו הקדוש ברוך הוא נחל קישון: לך והשלם ערבונך. מיד גרפם נחל קישון והשליכן לים, שנאמר (שופטים ה) נחל קישון גרפם נחל קדומים. מאי נחל קדומים - נחל שנעשה ערב מקדם. באותה שעה פתחו דגים של ים ואמרו: ואמת ה' לעולם.												קיה:
מאי דכתיב (תהלים קיג) מושיבי עקרת הבית, אמרה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא: רבנו של עולם, שמוני בניך כחולדה זו הדרה בעיקרי בתים.	רבי שמעון בן לקיש:											קיה:
מאי דכתיב (תהלים קטז): אהבתי כי ישמע ה', אמרה כנסת ישראל: רבנו של עולם, אימת אני אהובה לפניך - בזמן שתשמע קול תחנוני. דלתי ולי יהושיע, אמרה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא: רבנו של עולם, אף על פי שדלה אני במצות - לך אני, ולי נאה להושיע.	דרש רבא:											קיה:
כשהלה רבי ישמעאל ברבי יוסי שלח לו רבי: אמור לנו שנים ושלשה דברים שאמרת לנו משום אביך.	רב כהנא:											קיה:
מאי דכתיב (תהלים קיז) הללו את ה' כל גוים, אומות העולם מאי עבידתייהו? הכי קאמר: הללו את ה' כל גוים - אגבורות ונפלאות דעביד בהדיהו, כל שכן אנו דגבר עלינו חסדו.	שלח לון רבי ישמעאל ברבי יוסי], כך אמר אבא:											קיה:

<p>disputants-חולקים- ◇ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review < מובאה של פסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ? קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראיה-proof</p>
<p>מקרא-key:</p>	

פסחים-ערבי פסחים	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ				
עמידה מצרים שתביא דורון למשיח, כסבור אינו מקבל מהם, אמר לו הקדוש ברוך הוא למשיח: קבל מהם, אכסניא עשו לבניי במצרים, מיד (תהלים סח) יאתיו חשמנים מני מצרים. נשאה כוש קל וחומר בעצמה: ומה הללו שנשתעבדו בהן - כך, אני שלא נשתעבדתי בהן - לא כל שכן? אמר לו הקדוש ברוך הוא: קבל מהם, מיד (תהלים סח) כוש תריץ ידיו לאלהים. נשאה מלכות [רומי] הרשעה קל וחומר בעצמה: ומה הללו שאין אחיהן - כך, אנו שאנו אחיהן - לא כל שכן? אמר לו הקדוש ברוך הוא לגבריאל: (תהלים סח) גער חית קנה. געור חיה וקנה לך עדה.	שלח לו: [רבי ישמעאל ברבי יוסי]											◇	קית:			
דבר אחר: געור חית קנה - שדרה בין הקנים, דכתיב (תהלים פ) יכרסמנה חזיר מעיר וזיו שדי ירענה. אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: געור בחיה שכל מעשיה נכתבין בקולמוס אחד.	[רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן]												◇	קית:		
(תהלים סח) עדת אבירים בעגלי עמים - ששחטו אבירים כעגלים שאין להם בעלים.													◇	קית:		
(תהלים סח) מתרפס ברצי כסף שפושטין יד לקבל ממון, ואין עושין רצון בעלים.													◇	קית:		
(תהלים סח) פור עמים קרבות יחפצון, מי גרם להם לישראל שיתפזרו לבין אומות העולם - קריבות שהיו חפצין בהן.													◇	קית:		
שלוש מאות וששים וחמשה שווקים בכרך גדול של רומי, וכל אחד ואחד היו בו שלש מאות וששים וחמשה בירניות, וכל בירנית ובירנית היו בו שלש מאות וששים וחמשה מעלות, וכל מעלה ומעלה היו בו כדי לזון את כל העולם כולו.	ועוד שלח לו: [רבי ישמעאל ברבי יוסי]												◇	קית:		
הני למן? - לך ולחברך ולהברותך. שנאמר (ישעיהו כג) סחרה ואתננה קדש לה' לא יאצר ולא יחסן כי לישבים לפני ה' יהיה וגו'.	רבי ר"ש ברבי לרבי, ואמרי לה: ר"י בר' יוסי לרבי:												◇	קית:		
מאי לא יאצר?													▲	קית:		
לא יאצר - זה בית אוצר, ולא יחסן - זה בית גניזה.	תני רב יוסף:												!	◇	קית:	
מאי כי לישבים לפני ה'?														▲	קית:	
זה המכיר מקום חבירו בשיבה.	רבי אלעזר:													!	◇	קית:
זה המקבל פני חבירו בשיבה.	איכא דאמרי אמר רבי אלעזר:													!	◇	קית:
מאי למכסה עתיק														▲	קית:	
זה המכסה דברים שכיסה עתיק יומין, ומאי נינהו - סתרי תורה.														!	◇	קית:
זה המגלה דברים שכיסה עתיק יומין, ומאי נינהו - טעמי תורה.	ואיכא דאמרי:													!	◇	קית:
מאי דכתיב (תהלים ד) למנצח מזמור לדוד. זמרו למי שנוצחין אותו ושמה. בא וראה שלא כמדת הקדוש ברוך הוא מדת בשר ודם. בשר ודם מנצחין אותו - ועצב. אבל הקדוש ברוך הוא נוצחין אותו ושמה שנאמר (תהלים קו) ויאמר להשמידם לולי משה בחזרו עמד בפרץ לפניו.	רב כהנא משום רבי ישמעאל ברבי יוסי:														◇	קית:
מאי דכתיב (יהזקאל א) וידי אדם מתחת כנפיהם - ידו כתיב, זה ידו של הקדוש ברוך הוא שפרוסה תחת כנפי החיות כדי לקבל בעלי תשובה מיד מדת הדין.	רב כהנא משום רבי ישמעאל ברבי יוסי אמר רבי שמעון בן לקיש משום רבי יהודה נשיאה:														◇	קית:
כל כסף וזהב שבעולם יוסף לקטו והביאו למצרים, שנאמר (בראשית מז) וילקט יוסף את כל הכסף הנמצא. אין לי אלא שבארץ מצרים ושבארץ כנען, בשאר ארצות מנין - תלמוד לומר (בראשית מא) וכל הארץ באו מצרימה. וכשעלו ישראל ממצרים העלוהו עמהן, שנאמר (שמות יב) וינצלו את מצרים.	רב יהודה אמר שמואל:														◇	קית:
עשאוה כמצודה זו שאין בה דגן.	רב אסי:													◆	◇	קית:
כמצולה שאין בה דגים.	רבי שמעון:													◆	◇	קית:

<p>◆ חולקים-disputants ◊ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review < מובאה של פסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ? קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראיה-proof</p>
--	--

מקרא-key:

פסחים-ערבי פסחים	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ
והיה מונח עד רחבעם. בא שישק מלך מצרים ונטלו מרחבעם, שנאמר (מלכים א יד) ויהי בשנה החמישית למלך רחבעם עלה שישק מלך מצרים על ירושלים ויקח את אצרות בית ה' ואת אוצרות בית המלך. בא זרח מלך כוש ונטלו משישק. בא אסא ונטלוהו מזרח מלך כוש, ושיגרו להדרימון בן טבריימון, באו בנו עמון ונטלו מהדרימון בן טבריימון. בא יהושפט ונטלו מבני עמון, והיה מונח עד אחז. בא סנחריב ונטלו מאחז, בא חזקיה ונטלו מסנחריב, והיה מונח עד צדקיה. באו כשדיים ונטלוהו מצדקיה, באו פרסיים ונטלוהו מכשדיים, באו יוונים ונטלוהו מפרסיים, באו רומיים ונטלוהו מיד יוונים, ועדיין מונח ברומי.												
שלש מטמוניות הטמין יוסף במצרים. אחת נתגלה לקרח, ואחת נתגלה לאנטונינוס בן אסורוס, ואחת גנוזה לצדיקים לעתיד לבא.	רבי חמא בר' חנינא:											
(קהלת ה') עשר שמור לבעליו לרעתו, אמר רבי שמעון בן לקיש: זו עשרו של קרח,	[רבי שמעון בן לקיש]											
(דברים יא) ואת כל היקום אשר ברגליהם, אמר רבי אלעזר: זה ממנו של אדם שמעמידו על רגליו משאוי שלש מאות פרדות לבנות היו מפתחות בית גנזיו של קרח, וכולהו אקלידי וקליפי דגלדא.	רבי לוי:											
(דיא"ש אדי"ש כשד"ך מאוד"ך סימן).												
(תהלים קיח) אודך כי עניתני - אמר דוד, אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה - אמר ישי, מאת ה' היתה זאת - אמרו אחיו, זה היום עשה ה' - אמר שמואל, אנה ה' הושיעה נא - אמרו אחיו, אנה ה' הצליחה נא - אמר דוד, ברוך הבא בשם ה' - אמר ישי, ברכונכם מבית ה' - אמר שמואל, אל ה' ויאר לנו - אמרו כולן, אסרו חג בעבתים - אמר שמואל, אלי אתה ואודך - אמר דוד, אלהי ארוממך - אמרו כולן.	רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן:											
מקום שנהגו לכפול - יכפול, לפשוט - יפשוט, לברך אחריו - יברך, הכל כמנהג המדינה.	תנן התם:											
לא שנו אלא לאחריו, אבל לפניו מצוה לברך.	אביי:											
כל המצות מברך עליהן עובר לעשיתן.	דאמר רב יהודה אמר שמואל:											
מאי משמע דהאי עובר לישנא דאקדומי הוא?												
דכתיב (שמואל ב יח) וירץ אחימעץ דרך הככר ויעבר את הכושי.	רבי נחמן בר יצחק:											
מהכא (בראשית לג) והוא עבר לפניהם.	אביי:											
מהכא (מיכה ב) ויעבר מלכם לפניהם וה' בראשם.	איכא דאמרי:											
כופל בה דברים	תניא: רבי:											
מוסיף בה דברים.	רבי אלעזר בן פרטא:											
מאי מוסיף?												
מוסיף לכפול מאודך למטה.	אביי:											
מאי דכתיב (בראשית כא) ויגדל הילד ויגמל - עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות סעודה לצדיקים ביום שיגמל חסדו לזרעו של יצחק. לאחר שאוכלין ושותין נותנין לו לאברהם אבינו כוס של ברכה לברך, ואומר להן: איני מברך, שיצא ממני ישמעאל. אומר לו ליצחק: טול וברך אומר להן: איני מברך, שיצא ממני עשו. אומר לו ליעקב: טול וברך אומר להם: איני מברך, שנשאתי שתי אחיות בהייהן, שעתידיה תורה לאוסרן עלי. אומר לו למשה: טול וברך, אומר להם: איני מברך, שלא זכיתי ליכנס לארץ ישראל לא בחיי ולא במותי. אומר לו ליהושע, טול וברך אומר להן: איני מברך, שלא זכיתי לבן, דכתיב: יהושע בן נון (דברי הימים א ז) נון בנו יהושע בנו. אומר לו לדוד: טול וברך: אומר להן: אני אברך, ולי נאה לברך	דרש רב עזריא, זימנין אמר ליה משמיה דרב, וזימנין אמר ליה משמיה דרב אסי:											
שנאמר (תהלים קטז) כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא.												
אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן.												
מאי אפיקומן?												
שלא יעקרו מחבורה לחבורה.	רב:											
כגון אורדילאי לי וגזלייא לאבא.	שמואל:											
כגון תמרים קליות ואגוזים.	רב חנינא בר שילא ורבי יוחנן:											
אין מפטירין אחר הפסח, כגון תמרים קליות ואגוזים.	תניא כוותיה דרבי יוחנן:											

<p>◆ חולקים-disputants ◊ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review < מובאה של פסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ⚡ קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראיה-proof</p>
--	--

מקרא-key:

פסחים-ערבי פסחים	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ	קט
אין מפטירין אחר מצה אפיקומן.	רב יהודה אמר שמואל:												קט:
אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן	תנן:												קט:
אחר הפסח - הוא דלא, אבל לאחר מצה - מפטירין													קט:
לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא אחר מצה - דלא נפיש טעמייהו, אבל לאחר הפסח דנפיש טעמיה, ולא מצי עבוריה - לית לן בה, קמשמע לן.													קט:
נימא מסייע ליה:													קט:
הסופגנין והדובשנין והאיסקריטין - אדם ממלא כריסו מהן, ובלבד שיאכל כזית מצה באחרונה.	[תניא]												קט:
באחרונה - אין, בראשונה - לא.													קט:
לא מיבעיא קאמר: לא מיבעיא בראשונה - דקאכיל לתיאבון אבל באחרונה דילמא אתי למיכל אכילה גסה - אימא לא, קא משמע לן.													קב.
מפטירין אחר המצה אפיקומן.	מר זוטרא מתני הכי: אמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל:												קב.
נימא מסייע ליה:													קב.
אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן	[תנן]												קב.
אחר הפסח - דלא, אבל אחר מצה - מפטירין.													קב.
לא מיבעיא קאמר: לא מיבעיא אחר מצה - דלא נפיש טעמיה, אבל לאחר פסח אימא לא - קא משמע לן.													קב.
הסופגנין והדובשנין והאיסקריטין אדם ממלא כריסו מהן, ובלבד שיאכל כזית מצה באחרונה.	מיתבי:												קב.
באחרונה - אין, בראשונה - לא													קב.
לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא בראשונה - דקאכיל לתיאבון, אבל באחרונה דאתי למיכלה דאתי למיכלה גסה - אימא לא, קא משמע לן.													קב.
מצה בזמן הזה דאורייתא ומרור דרבנן.	רבא:												קב.
ומאי שנא מרור דכתיב (במדבר ט) על מצות ומררים בזמן דאיכא פסח - יש מרור, ובזמן דליכא פסח - ליכא מרור. מצה נמי הא כתיב על מצות ומררים													קב.
מצה מיהדר הדר ביה קרא (שמות יב) בערב תאכלו מצת.													קב.
אחד זה ואחד זה דרבנן.	רב אחא בר יעקב:												קב.
אלא הכתיב בערב תאכלו מצת													קב.
ההיא מיבעי ליה לטמא ושהיה בדרך רחוקה. דסלקא דעתך אמינא: כיון דפסח לא אכלי - מצה ומרור נמי לא ניכול, קא משמע לן.	[רב אחא בר יעקב]												קב.
טמא ושהיה בדרך רחוקה לא צריך קרא, דלא גרעי מערל ובן נכר.	ורבא אמר לך:												קב.
(שמות יב) כל ערל לא יאכל בו, - בו אינו אוכל, אבל אוכל במצה ומרור.	דתניא:												קב.
ואידך:													קב.
כתיב בהאי, וכתיב בהאי, וצריכי.	[רב אחא בר יעקב]												קב.
(דברים יז) ששת ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת לה' אלהיך, מה שביעי רשות - אף ששת ימים רשות. מאי טעמא - הוי דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד, לא ללמד על עצמו יצא, אלא ללמד על הכלל כולו יצא. יכול אף לילה הראשון רשות - תלמוד לומר על מצת ומררים יאכלהו. אין לי אלא בזמן שבית המקדש קיים, בזמן שאין בית המקדש קיים - מניין? תלמוד לומר בערב תאכלו מצת - הכתוב קבעו חובה.	תניא כוותיה דרבא:												קב.
ישנו מקצתן - יאכלו, כולן - לא יאכלו.	[ת"ק]												קב.

<p>◆ חולקים-disputants ◊ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review < מובאה של פסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ? קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראיה-proof</p>
--	--

מקרא-key:

פסחים-ערבי פסחים	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ					
נתנמנו - יאכלו, נרדמו - לא יאכלו.	רבי יוסי:											◆	קב:				
הפסח אחר חצות מטמא את הידים.													קב:				
הפגול והנותר מטמאין את הידים.													קב:				
נתנמנו יאכלו נרדמו לא יאכלו.	רבי יוסי:												קב:				
היכי דמי נתנמנב?												^	קב:				
נים ולא נים תיר ולא תיר, כגון דקרי ליה ועני, ולא ידע לאהדורי סברא, וכי מדכרו ליה מדכר.	רב אשי:											!	◊	קב:			
אביי הוה יתיב קמיה דרבה, חזא דקא נמנב.													○	קב:			
מינב קא נאים מר?	אמר ליה: [אביי]												?	קב:			
מינומי קא נמנמב.	אמר ליה: [רבה]												!	קב:			
נתנמנו - יאכלו, נרדמו - לא יאכלו.	ותנן:												!	קב:			
הפסח אחר חצות מטמא את הידים וכו'.													■	קב:			
אלמא: מחצות הוה ליה נותר.													■	קב:			
מאן תנא?													^	קב:			
רבי אלעזר בן עזריה הוא.	רב יוסף:												!	◊	קב:		
(שמות יב) ואכלו את הבשר בלילה הזה, רבי אלעזר בן עזריה אומר: נאמר כאן בלילה הזה ונאמר להלן (שמות יב) ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה מה להלן עד חצות - אף כאן עד חצות.	דתניא: [ראב"ע]												◆	■	!	◊	קב:
והלא נאמר בחפזון - עד שעת חפזון. אם כן מה תלמוד לומר בלילה - יכול יהא נאכל כקדשים ביום - תלמוד לומר בלילה - בלילה הוא נאכל, ואינו נאכל ביום.	אמר לו רבי עקיבא:												◆	■		◊	קב:
ורבי עקיבא, האי הוה מאי עביד ליה?													?			קב:	
מיבעי ליה למעוטי לילה אחר הוא דאתא. סלקא דעתך אמינא: הואיל ופסח קדשים קלים ושלמים קדשים קלים, מה שלמים נאכלים לשני ימים ולילה אחד - אף פסח, אוקים לילות במקום ימים, ויהא נאכל לשני לילות ויום אחד - כתב רחמנא הוה.	[רבי עקיבא]												!			◊	קב:
(שמות יב) מלא תותירו עד בקר נפקא הא.	ורבי אלעזר בן עזריה אמר לך:												?			◊	קב:
אי לא כתב רחמנא הוה - הוה אמינא: מאי בקר - בקר שני.	ורבי עקיבא אמר לך:												!			קב:	
כל היכא דכתב, בקר - בקר ראשון הוא.	ורבי אלעזר אמר לך:												?			קב:	
אכל מצה בזמן הזה אחר חצות, לרבי אלעזר בן עזריה - לא יצא ידי חובתו.	רבא:															◊	קב:
פשיטא, דכיון דאיתקש לפסח - כפסח דמי?													?			קב:	
מהו דתימא: הא אפקיה קרא מהיקישא, קמשמע לן, דכי אהדריה קרא - למילתא קמייתא אהדריה.													!			◊	קב:
הפיגול והנותר מטמא את הידים וכו'.																■	קב:
משום חשדי כהונה.	רב הונא ורב חסדא, חד אמר:													◆	■	◊	קב:
משום עצלי כהונה.	וחד אמר: [רב הונא ורב חסדא]													◆	■	◊	קב:
כזית.	חד אמר: [רב הונא ורב חסדא]													◆	■	◊	קב:
כביצה.	וחד אמר: [רב הונא ורב חסדא]													◆	■	◊	קב:
חד תני אפיגול, וחד תני אנותר.																◊	קבא:
משום חשדי כהונה.	מאן דתני אפיגול:															■	קבא:

<p>disputants-חולקים- central point for summary and review-נקודה מרכזית לסיכום וחזרה- insertion of an earlier segment-מובאה של פסקה קודמת- story-מעשה- O</p>	<p>statement-מימרא- challenge-קושיא- question-שאלה- answer-תירוץ- ! proof-ראיה- ■</p>
--	---

מקרא-key:

פסחים-ערבי פסחים	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ
משום עצלי כהונה.	מאן דתני אנוטר:											
חד אמר כזית וחד אמר כביצה.												ק.א.
כאיסורו	מאן דאמר כזית:											ק.א.
כטומאתו.	מאן דאמר כביצה:											ק.א.
בירך ברכת הפסח - פטר את של זבח, בירך את של זבח - לא פטר את של פסח, דברי רבי ישמעאל.	[רבי ישמעאל]											ק.א.
לא זו פוטרת זו, ולא זו פוטרת זו.	רבי עקיבא:											ק.א.
זריקה בכלל שפיכה, ולא שפיכה בכלל זריקה.	כשתמצא לומר, לדברי רבי ישמעאל:											ק.א.
לא שפיכה בכלל זריקה ולא זריקה בכלל שפיכה.	לדברי רבי עקיבא:											ק.א.
רבי שמלאי איקלע לפדיון הבן												ק.א:
פשיטא, על פדיון הבן - אשר קדשנו במצותיו וצונו על פדיון הבן - אבי הבן מברך. ברוך שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה - כהן מברך או אבי הבן מברך? כהן מברך - דקמטי הנאה לידיה, או אבי הבן מברך - דקא עביד מצוה?	בעו מיניה:											ק.א:
לא הוה בידיה: אתא שאיל ביה מדרשא												ק.א:
אבי הבן מברך שתיים	אמרו ליה:											ק.א:
והלכתא: אבי הבן מברך שתיים.												ק.א:
הדרן עלך ערבי פסחים וסליקא לך מסכת פסחים.												ק.א: